

INTERNATIONELLA HANDELSHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Piratkopiering bland elever

Hot eller möjlighet?

Filosofie kandidatuppsats inom informatik

Författare: Forsell, Jens

Karlsson, Jimmy

Handledare: Lindh, Jörgen

Jönköping Juni, 2005

JÖNKÖPING INTERNATIONAL BUSINESS SCHOOL
Jönköping University

Piracy amongst students

Threat or opportunity?

Bachelors thesis in Informatics

Author: Forsell, Jens
Karlsson, Jimmy

Tutor: Lindh, Jörgen

Jönköping Juni, 2005

Kandidatuppsats inom informatik

Titel: Piratkopiering bland studenter, hot eller möjlighet?

Författare: Forsell, Jens & Karlsson, Jimmy

Handledare: Lindh, Jörgen

Datum: juni, 2005

Ämnesord: Piratkopiering, upphovsrätt, mp3

Sammanfattning

Piratkopiering är idag mer aktuellt än någonsin med en ny, hårdare upphovsrättslag runt hörnet. Om den går igenom förbjuds även nerladdning av musik och film. Vi har i denna rapport, genom en enkät och med grund i diverse litteratur, undersökt studerande mellan 13 och 30 år och deras syn på och användande av piratkopierat material, med syftet att komma fram till om piratkopiering är utbrett bland studenter och i sådana fall varför de piratkopierar. Dessa svar har vi sedan förhoppning om skall ge oss en inblick i vad som kan göras från producenternas, av musik och film, sida för att attrahera konsumenterna med sina tjänster och förhindra piratkopiering.

Det huvudsakliga resultat vi har kommit fram till med denna rapport är att piratkopiering är oerhört utbrett bland unga studerande, oavsett kön och ålder. Orsaken till utbredelsen av detta har framkommit vara priset på film och musik, som anses vara alldeles för högt, men också tillgängligheten av materialet. Undersökningen visar även att kunskapen om lagar gällande piratkopiering är bristfälliga, och det saknas respekt för dem.

I dagens informationssamhälle saknas en effektiv kanal för distribution av digital media i Sverige. Respondenter i undersökningen anser att det är skäligt att man ska kunna välja t ex vilka låtar man vill ha ifrån en skiva, utan att behöva betala för alla låtar. Pris och tillgänglighet hänger tätt samman och en effektivare distributionskanal kan också innebära ett lägre pris. Detta har uppvisats av t ex Apple med sin iTunes Music Store runt om i världen. Sverige är redo för en liknande tjänst.

Bachelors Thesis in Informatics

Title: Piracy amongst students, threat or opportunity?

Author: Forsell, Jens & Karlsson, Jimmy

Tutor: Lindh, Jörgen

Date: June, 2005

Subject terms: Piracy, copyright, mp3

Abstract

Piracy is today highly topical, not least because of the proposal of a harder copyright law, which would mean that all downloading of copyrighted material would be illegal.

In this report we have by the help of a survey and various literature examined students between 13 and 30 years and their view on and use of pirated material. With the aim of reaching a conclusion on whether piracy is widespread among students or not, and if it is the reason why they pirate music and movies. Hopefully the answers acquired from this survey will lead us to a conclusion on what producers, of music and movies, can do in order to attract consumers to pay for their products and prevent piracy.

The result reached by this report is that piracy is very widespread amongst students, irrespective of sex and age. The reason why it is widespread is that the prices are too high for a student to afford, as well as the availability of the products. It was also evident that the knowledge about laws was insufficient, and the respect for it low.

The lack of an effective distribution channel of music and movies in today's society is clear and the respondents from the survey thinks that it is reasonable to for example choose which songs that you want to buy from an album without having to pay for all the songs. Price and availability is tightly connected and a more effective distribution channel would most probably mean a lower price. As proven by Apple and their iTunes Music Store around the world. Sweden is ready for a similar service.

Innehåll

1	Inledning.....	6
1.1	Bakgrund.....	6
1.2	Problemdiskussion	6
1.2.1	Privatkopiering vs. piratkopiering	6
1.2.2	Pengar och priser	7
1.2.3	Egna åsikter om problemdiskussionen	8
1.3	Frågeställningar	8
1.4	Syfte.....	8
1.5	Avgränsning	9
1.6	Intressenter	9
1.7	Centrala begrepp	9
2	Metod	10
2.1	Precisering av metodansats	10
2.1.1	Kunskapskaraktärisering	10
2.1.2	Kvalitativa undersökningar.....	10
2.1.3	Kvantitativa undersökningar	10
2.1.4	Förklarande kunskap	10
2.2	Datainsamling	10
2.2.1	Enkäter	11
2.2.2	Litteratur	11
2.3	Reflektion över vald metod.....	11
2.4	Population och urval.....	12
2.5	Framtagning av enkätfrågor	12
2.5.1	Utformning av enkät.....	12
2.6	Litteratursökning.....	14
2.7	Metoddiskussion	16
2.7.1	Validitet.....	16
2.7.2	Reliabilitet	16
2.7.3	Objektivitet.....	17
3	Referensram.....	18
3.1	Piratkopiering	18
3.2	Vad säger lagen om kopiering av upphovsskyddat material?	18
3.3	Definition av attityd.....	18
3.4	Bredband.....	19
3.4.1	Hur utbrett är bredband?	19
3.4.2	Överföringshastighet.....	19
3.5	Musik på Internet.....	20
3.6	Film på Internet	21
3.7	Lagringsmedia.....	22
3.8	Framtiden för fildelning.....	22
4	Redovisning av enkätsvar	23
5	Analys.....	26
5.1	Respondenternas bakgrund	27
5.2	Attityd gentemot kopiering av upphovsrättskyddad musik och film	27

5.3	Varför piratkopierar studerande?.....	28
6	Slutsatser	30
7	Avslutande diskussion.....	31
7.1	Egna reflektioner	31
7.1.1	Reflektioner på använd metod.....	31
7.2	En överraskning under arbetets gång	32
7.3	En inte lika fullt överraskande händelse under arbetets gång.....	32
7.4	Författarnas tack	32
7.5	Framtida forskning.....	32
	Referenslista.....	33

Figurer

Figur 1 Fördelning av studiemedel, med fokus på CD och DVD-Skivor	8
Figur 2 Geografisk fördelning av utnyttjande av statligt stöd för utbyggnad av IT struktur (Post & Telestyrelsen (2), 2003)	26
Tabell 1 Fördelning av ålder.....	23
Tabell 2 Fördelning av uppfattning om vad lagen säger om piratkopiering. .	23
Tabell 3 Fördelning av uppfattning om vad piratkopiering kan ge för påföljd.	23
Diagram 4 Fördelning av hur stor del som använder upphovsskyddat material.	24
Diagram 5 Fördelning av varför respondenterna använder upphovsskyddat material.....	24
Tabell 6 Fördelning av varifrån respondenterna får sitt upphovsskyddade material ifrån.....	25
Tabell 7 Fördelning av vad som skulle få respondenter som piratkopierar att sluta.....	25
Tabell 8 Fördelning av varför de respondenter som inte piratkopierar inte gör det.	25
Diagram 1 Kön	38
Diagram 2 Ålder	38
Diagram 3 Lag medvetenhet.....	39
Diagram 4 Vad säger lagen?.....	39
Diagram 5 Straff	40
Diagram 6 Användning av upphovsskyddat material	40
Diagram 7 Anledning till användning av upphovsskyddat material.....	41
Diagram 8 Källa för tillgång till upphovsskyddat material	41
Diagram 9 Anledning till att sluta.....	42
Diagram 10 Använder inte upphovsskyddat material	42

1 Inledning

Vi har i rapporten valt att undersöka hur utbredd digitalpiratkopiering är bland elever (mellan 13 och 30 år) i Jönköping. Detta kapitel hanterar bakgrunden till vårt val av ämne samt en problemdiskussion inom området. Utifrån problemdiskussionen utformas frågeställningar vilka i sin tur leder fram till syftet med kandidatuppsatsen. Detta kapitel är skrivet för att ge läsaren en större förståelse och bakgrund till ämnesvalet.

1.1 Bakgrund

Internet har som vi alla vet för alltid förändrat synen på information och informationsflöde. Aldrig tidigare har det varit så lätt att dela och ta del av information som det är efter Internets intåg i vår vardag. Information kan skickas när som helst till vem som helst, och detta leder till stora möjligheter men även stora problem med tanke på den stora mängden upphovsskyddat material som var dag byter ägare illegalt. Detta var för ett par år sen ett mindre problem då det tog lång tid att föra över stora filer och tillgängligheten av filmer och annan media inte var lika stor.

I dagens samhälle är piratkopiering och nedladdning av upphovsskyddat material ett stort problem för upphovsmännen. Den teknik och det kunnande som krävs för piratkopiering är idag spritt över Internet. En enkel sökning på till exempel google.se räcker för att man ska veta vilka program och vilken hårdvara som krävs för piratkopiering (René et al, 2005).

Priser på filmer (bio och DVD-filmer etc.) samt musik (CD och DVD etc.) ses ofta som onödigt högt framförallt hos ungdomar som inte har någon inkomst att tala om. Finns då möjligheten att ladda ner detta gratis på nätet eller för egen maskin låna filmer och musik och själv skapa piratkopior av det upphovsskyddade materialet är detta en naturlig väg att ta del av detta för unga.

Som student kan det vara svårt att få ekonomin att gå ihop och därför tror vi att en stor del av det piratkopierade upphovsskyddade materialet finns inom detta segment och det är detta vi ska försöka utröna i detta arbete.

1.2 Problemdiskussion

I detta avsnitt kommer vi att diskutera de problem som gett upphov till valet av detta ämne. Vi ska här förklara vilka problemen är och hur de uppstår.

1.2.1 Privatkopiering vs. piratkopiering

Så kallad piratkopiering, vilket definieras som ”kopiering av upphovsrättsskyddat material utan upphovsmans medgivande” (nationalencyklopedin 2005), har länge varit det största problemet när det gäller upphovsrättsskyddat verk då man enligt den lag som gäller nu fram till den 1 juli 2005 (om lagförslaget går igenom), innebär att man får kopiera sina egna original för eget bruk (privatkopiering). Vad som är eget bruk har varit ett brett begrepp och lett till ett flertal tolkningar. Vissa anser att de bara kopierar originalet för att ha en så kallad säkerhetskopior medan andra anser att kopiera för eget bruk även innefattar att släkt, vänner och arbetskamrater får ta del av materialet (Rajala Ninni 2003).

”Det vi nu ser är att den nya lagen kommer att över en natt kriminalisera stora delar av den svenska befolkningen” (Debatt, 2005).

Frågan man kan ställa sig är om man kommer se en nedgång i användandet och delandet av piratkopierat material. Detta är dock inget vi tänker gå in närmare på då denna uppsats kommer att vara klar innan den nya lagen träder i kraft. Det man däremot kan fråga sig är varför man piratkopierar? Är det priset? Tillgängligheten? Man måste ta sig till en biograf eller en butik som hyr ut videofilmer och det kräver trots allt större ansträngning än att ladda ner filmen istället.

1.2.2 Pengar och priser

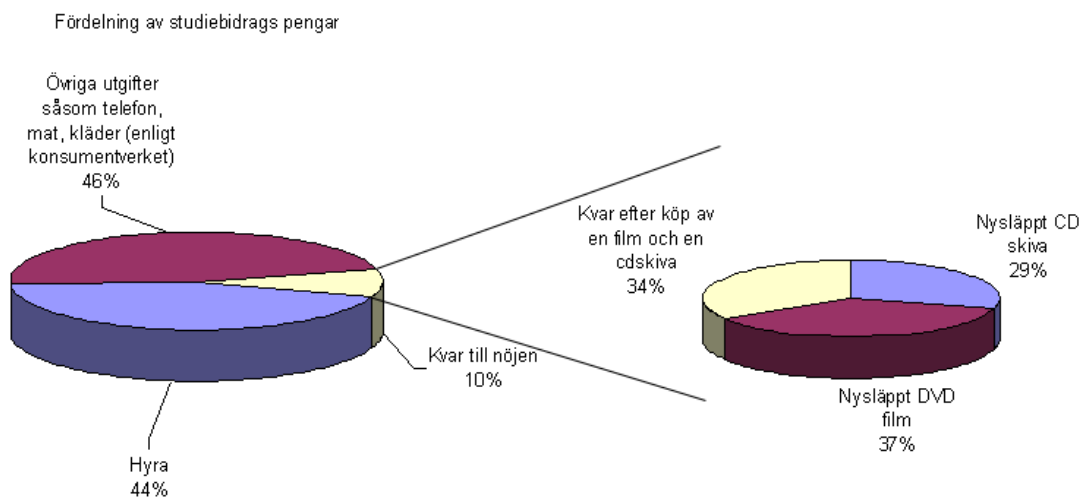
En elev som läser en gymnasial utbildning idag får studiebidrag från staten. Vi antar att alla elever får hela sitt studiebidrag från och med att de fyllt 13 år. Detta kanske inte är så vanligt men vi tror inte att de har mer pengar än sitt barnbidrag att röra sig med per månad och på detta sätt kan vi vara ganska säkra att vi tagit i, i överkant. Vi antar dessutom att ingen har något extraarbete som kan inbringa inkomst av något slag. 950 kr i månaden är de pengar du har att röra dig med från 13 års ålder till ditt sista år i gymnasiet (Försäkringskassan 2005).

En student som studerar på högskola eller universitet får så kallat studiemedel. Detta studiemedel består av en bidragsdel och en lånedel. Vi antar att studenten tar både lån och bidrag samt inte har något annat inkomstbringande arbete. En högskoleuniversitetsstudent har således 6 878 kr i snitt per månad att röra sig med (räknat på 10 månader, då man enbart erhåller studiestöd för 10 månader/år) (CSN 2005).

En CD-skiva med musik kostar idag från 149 kr upp till ca 200 kr för nyare utgåvor. Filmer är än dyrare än en CD-skiva med musik. För en nyutkommen film får man betala från 149 kr för en VHS-film till 249 kr för en DVD (undantag i priser förekommer givetvis men vi är inte ute efter den exakta siffran utan öka förståelsen för kostnaden) (Ginza 2005).

På konsumentverkets hemsida finns det möjlighet att räkna ut en budgetkalkyl för att se hur mycket pengar man har kvar efter alla utgifter så som hyra, mat, hygienartiklar m.m. Vi har här räknat på en person med studiebidrag på 6878 kr i månaden. Hyran har vi beräknat vara 3000 kr för en person då detta enligt oss själva är en skälig hyra i Jönköpings kommun. Vi har sen använt oss av konsumentverkets egna beräkningar och genomsnitt av till exempel telefon-, mat- och klädkostnader. Det vi ser efter att vi fyllt i de olika fälten är att en student i dagens läge har ca 600 kr kvar till fritidsaktiviteter per månad (Konsumentverket 2005).

Vi har i denna uträkning utgått från våra egna utgifter varje månad, men återigen är dessa siffror bara med för att ge läsaren ett hum om rådande ekonomiska situation.

Figur 1 Fördelning av studiemedel, med fokus på CD och DVD-Skivor

Det man lätt ser här är att en CD-skiva med musik som kostar 200 kr är hela 29 % av det som återstår av studiemedlet. Vill man dessutom se en film, köpa ett par nya jeans, kanske äta lunch ute någon dag eller dylikt märker man att pengarna inte räcker till särskilt mycket. Vi har misstanke om att detta problem med piratkopiering kan bero på bristen av pengar, vi kommer i den empiriska delen att fördjupa oss i problemet med en enkät.

1.2.3 Egna åsikter om problemdiskussionen

Vi som skrivit arbetet har nu, innan uppsatsen skrivs, förutfattade meningar om piratkopiering. Dessa består av att vi tror att den största anledningen till piratkopiering av film och musik är att det är för dyrt för studenter att köpa produkterna. Det andra som vi tror är en bidragande orsak till piratkopiering är tillgängligheten, och möjligheten att ladda ner sådana produkter.

Vi tror även att om andra kanaler för köp av filmer och musik införs och att kostnaderna sänks markant så kommer piratkopieringen att minska drastiskt. Dessa åsikter saknar helt belegg än så länge men vi ville ha med dessa för att visa vår ståndpunkt innan undersökningen verkställs.

1.3 Frågeställningar

Vi har valt att undersöka vilka vanor studerande, mellan 13 och 30 år, har gällande piratkopiering. Vi har valt att utgå ifrån följande frågeställningar;

- Vilken attityd har elever gentemot kopiering av upphovsrättsskyddad musik och film?
- Om piratkopiering förekommer, varför piratkopierar studerande?

1.4 Syfte

Vi har som avsikt att utröna om piratkopiering är utbredd. Det ligger även i vårt intresse att utreda vilka skäl studerande har för att piratkopiera.

1.5 Avgränsning

Vi har valt att avgränsa vårt ämnesområde till film och musik, då vi har en föräning om att dessa områden är de som tilltalar privatpersoner att piratkopiera mest.

1.6 Intressenter

Utifrån frågeställningen syftar vi till att få en bild av varför elever piratkopierar. Dessa svar har vi förhoppningen om skall leda oss till en inblick i vad som kan göras från producenternas sida för att attrahera konsumenterna med sina tjänster och förhindra piratkopieringen. Vi har identifierat följande intressenter; studerande som i dagsläget inte vet vad lagen säger om nedladdning av upphovsrättsskyddat material; Internet-leverantörer som är intresserade av de studerandes syn på piratkopiering; organisationer som vill motverka piratkopiering; organisationer som arbetar för piratkopiering; samt producenter och distributörer av film och musik.

1.7 Centrala begrepp

Här redogör vi kort för vad som menas med i rapporten förekommande begrepp.

AAC	Advance Audio Codec, en mer avancerad komprimeringsform än MP3
Bittorrent	Ett P2P-protokoll som möjliggör fildelning med höga hastigheter.
CD	Compact disc, skiva för lagring av all slags digital media, från ca 640 Mb till 800Mb storlek
DivX	En avkodare som används för att komprimera film.
DVD	Digital Versatile Disc, skiva för lagring av all slags digital media, från ca 4,7Gb till 8,5Gb storlek.
Hårddisk	Hård skiva för lagring av alla slags filer, mycket stor lagringskapacitet.
IRC	Internet Relay Chat, är ett chat protokoll för hur datorer kommunicerar över Internet, möjliggör fildelning
MP3	Mpeg-1 Audio Layer 3, komprimerad ljudfil som är mycket kompakt.
OGG	Komprimerad fil som innehåller någon form av media.
P2P	Peer to Peer networking, att dela filer mellan två användare i ett nätverk utan att filerna passerar en server eller en kommunikationscentral
Piratkopiering	Kopiering av upphovsrättsskyddat material utan upphovsmans medgivande
Xvid	En avkodare precis som DivX, men med öppen källkod.

2 Metod

Kapitlet inleds med val av metod som vi har för avsikt att använda vid vår studie. Därefter kommer vi utförligt att presentera vår metodapparat.

2.1 Precisering av metodansats

I detta avsnitt kommer vi att beskriva de olika metoder som vi använder oss av.

2.1.1 Kunskapskaraktärisering

I detta stycke kommer vi att beskriva vad det är för slags kunskap vi försöker utveckla. Vi kommer genom vår enkät att kunna studera dessa människor på ett deskriptivt sätt då vi kategoriserar beskrivningar av en egenskap, eller ett undersökt fenomen (Goldkuhl 1998). Vår andra frågeställning kommer också att generera förklarande kunskap.

2.1.2 Kvalitativa undersökningar

Vi kommer att använda oss av en kvalitativ undersökning i samband med enkäten. Detta då vi kommer att fokusera på elevernas egenskaper när det gäller piratkopiering. Syftet med kvalitativa undersökningar är enligt Lundahl & Skärvad (1999), att med grundval utifrån dem som ska evalueras, analysera, beskriva och förstå beteendet hos enskilda individer och grupper. I vårt fall de som svarar på vår enkät. Vi skall försöka att förstå hur dessa människor uppfattar sin roll i piratkopierandets värld, sin tillvaro där, samt hur de påverkar den.

2.1.3 Kvantitativa undersökningar

Vi kommer även att använda oss av en kvantitativ undersökning till viss del då vi sammanställer data från enkäten och tolkar denna till stor del procentuellt för att se om vi har några utmärkande iakttagelser. Kvantitativa studier är enligt Lundahl & Skärvad (1999) i grunden mätningar av något. Då de svar vi kommer att få från vår enkät kommer att sammanställas så att varje svar får en procentsats anser vi att den undersökning vi kommer att utföra ligger inom kvantitativa undersökningar.

2.1.4 Förklarande kunskap

Goldkuhl (1998) menar att förklarande kunskap talar om varför någonting är på ett visst sätt. Vidare menar Goldkuhl att man anger orsaker, grunder, skäl eller förutsättningar för något resulterande förhållande. Vi kommer i denna rapport att ta hänsyn till teleologiska förklaringar, med andra ord vi syftar till att ange intentioner som grunder för handlingar. Enligt Goldkuhl räcker inte alltid teleologiska förklaringar till för att förklara en handling, och man kan därför behöva komplettera med någon form av "mjuk" kausalitet, dvs. påverkande faktorer.

2.2 Datainsamling

Vi kommer att samla in data för tolkning genom följande två sätt;

2.2.1 Enkäter

Enkäten utgör i det stora hela den empiriska undersökningen. Det är från enkäten som vi kommer att tolka data och på kvantitativ grund se om vi kan utläsa något mönster. Anledningen till att vi valt att använda oss av enkäter, och i detta fall en standardiserad enkät, är att en enkät är lätt att sammanställa i motsats till individuella intervjuer då vi kommer att ha ett ganska så stort urval. En enkät ger även primärdata, vilket innebär att vi får en aktuell bild av vad respondenterna tycker i dagsläget om piratkopiering och deras användning av den.

2.2.2 Litteratur

Se 2.6 Litteratursökning

2.3 Reflektion över vald metod

Eftersom det pågår en stormig debatt angående piratkopiering för tillfället följer vi denna debatt med stort intresse. Vi har även valt att använda oss av en så bred litteraturbas som möjligt, innefattande böcker, tidningar, Internet, tv osv. för att få en så nyanserad bild som möjligt och förhoppningsvis nya infallsvinklar på ämnet.

Vi har valt att använda oss av standardiserade enkäter. Detta innebär att vi kommer att ge samma enkät till alla respondenter. Vår avgränsning av studerande från 13 till 30 år innebär att vi kommer att få en viss variation av tillgängligt kapital. Detta gör att vi förhoppningsvis kan se indikationer på moraliska aspekter rörande piratkopiering.

- fördelar med enkätundersökning
 - Lätt att tolka svar då vi använder en standardiserad enkät, detta tillåter oss att lättare se samband.
 - Aktuella svar (primärdata).
 - Förhoppningsvis tillförlitliga svar då enkäten är helt anonym.
- Nackdelar med enkätundersökning
 - Ingen möjlighet till vidare utredning av svar.
 - Standardiserad enkät måste vara ytterst genomtänkt så att inga missförstånd uppstår. Viktigt med ordval då den kommer att användas på ungdomar från 13 års ålder upp till vuxna på 30 år.
 - Finns viss risk för påtryckningar från externa faktorer så som kompisar att svara på ett visst sätt.

Vi anser att denna metod kommer att ge oss svar på det vi söker, då vi på ett lätt och överskådligt sätt behöver sammanställa en mängd enkäter. Vi får även aktuella och förhoppningsvis tillförlitliga svar. Det finns dock som vi nämner ovan under nackdelar en risk för påtryckningar från externa faktorer så som kompisar, men detta anser vi kunna hantera då vi ber dem svara enskilt samt närvarar i klassrummet vid enkätsvar.

2.4 Population och urval

Vi har valt att avgränsa oss till studerande mellan 13 och 30 år i Jönköping. Respondenterna har kommit ifrån högstadieskolor, gymnasieskolor samt högskola. Enkäten kommer att genomföras på så sätt att vi slumpmässigt kommer att ringa upp en klass från högstadiet samt en från gymnasiet och bestämma tid för vår enkät med dem. Urvalet kommer på grund av att det är en hel klass vi gett ut enkäter till, inte att vara helt slumpmässigt men vi har strävat mot att det skulle vara så. Vi hade till exempel ingen kännedom om vilken inriktning den klass vi skulle träffa läste. Inte heller deras ålder eller könsfördelning var något vi visste innan vi talat med deras lärare. Angående högskolan så kommer vi att ställa oss på campus på Högskolan i Jönköping, och dela ut enkäten till förbigående elever. Allt för att få ett så slumpmässigt urval som möjligt.

Anledningen till att vi har valt studerande över 13 år då vi har en föreställning av att de har fått ett större inflytande över sina pengar, och kanske rent av själva får förfoga över barnbidraget. Detta går ofta hand i hand med att föräldrarna "avsäger sig" att betala för barnets nöjen så som musik, film osv. Vi hoppas därför att få in enkätsvar från konsumenterna av dessa varor och på så sätt lättare åskådliggöra attityder gentemot piratkopiering som ett alternativ till köp av varan.

Vi tror även på förhand att studerande över 13 år har större tillgänglighet till tekniken som behövs för att piratkopiera. Detta gör urvalet till ett mer trovärdigt segment då de har ett val att piratkopiera eller ej. På denna grund hoppas vi även få klarhet i om det finns moraliska aspekter som är orsaken till piratkopiering. Anledningen till att vi har satt 30 år som en övre gräns för urvalet är på grund av att vi inriktar oss på unga studenter då unga, enligt National Research Council, tenderar vara mer mottagliga för teknologiska innovationer. Valet av elever i Jönköping beror helt och hållet på närheten till oss som författare. Vi har inte heller någon anledning att tro att studerande i Jönköping skiljer sig från resten av de studerande i Sverige, och anser därför att vi kan generalisera de svar vi får in från enkäten.

2.5 Framtagning av enkätfrågor

Då vi har en ganska bred variation av ålder på respondenterna i undersökningen får vi ta hänsyn till detta när vi formulerade frågorna. Vi kommer att använda oss av ett ganska direkt språk, utan formella språkinslag. Detta för att undvika missförstånd och få en klar bild av frågeställningen eftersom vi inte vill tolka lika svar på olika sätt.

Vi skapar frågorna genom att transformera de problem vi specificerat i problemdiskussionen till frågor och kommer sedan att gå igenom dem flera gånger för att försäkra oss om deras klarhet och användbarhet.

2.5.1 Utformning av enkät

Vi har valt att dela in enkäten i tre stycken svarsområden - bakgrund, faktafrågor samt frågor. Enkäten besvaras helt anonymt och vi kommer inte att titta på dem en och en.

2.5.1.1 Bakgrundsfrågor

Vi börjar enkäten med kön och ålder. Detta känns för oss som en naturlig början på en enkät med bakgrund för att sedan dyka ner djupare i ämnet med frågor. Valet av kön kan enbart besvaras med man och kvinna, vi skulle här även kunna ha ett alternativ som "Vill inte svara", men vi ansåg att detta kanske var överflödigt då enkäten ändå är anonym. Vi

fortsätter enkäten med ålder, detta för att få en insikt av hur åldersfördelningen för respondenterna har varit, snarare än att göra djupare analys enkät för enkät om det finns samband med ålder och andra faktorer. Ovanstående två frågor saknar alltså egentlig koppling till vårt problem och syfte.

2.5.1.2 Faktafrågor

Vi går nu in på faktafrågor omkring lagar och straff i samband med överträdelse av upphovsrätten.

Vi ställer först frågan om respondenterna känner till vilka lagar som gäller angående piratkopiering. Detta för att få en inblick i om lagarna är kända bland respondenterna, och sedan se om folk piratkopierar trots att de känner till lagarna. Man kan här svara ”Ja” eller ”Nej”. Vi kunde även här ha haft ett alternativ ”På ett ungefär”, men valde att utesluta det då vi kommer själva att avgöra om de kan lagarna eller ej i nästkommande fråga.

Nu är det dags att utreda om de som svarat ”Ja” på föregående fråga verkligen vet vad säger lagen om piratkopiering. Vi har med denna fråga då vi vill se om det råder någon förvirring gällande lagen för eleverna. Detta kan kopplas till att om det finns förvirring inte säkert är på om man utför en laglig/olaglig handling i samband med fildelning. Detta har vi som syfte att försöka utreda lite kortfattat i ett senare kapitel (se 3.2 – Vad säger lagen om...).

Sista frågan av faktafrågorna är om respondenterna vet vilka straff som gäller ifall man bryter mot dessa lagar. Denna fråga är med av samma anledning som frågan över, nämligen då vi misstänker att det även här förekommer en viss förvirring, och vi vill klargöra detta för läsaren.

Ovanstående faktafrågor i sin helhet har som syfte att utreda om det finns någon speciell attityd gentemot piratkopiering, om det är känt att det är olagligt – men ändå accepteras.

2.5.1.3 Frågor

De frågor vi nu kommer att behandla i enkäten är skapade för att mäta hur attityden till piratkopiering är samt varför man piratkopierar.

Den första frågan vi ställer till respondenterna i denna del av enkäten är om de använder upphovsskyddat (piratkopierat) material så som filmer, musik, och respondenterna kan endast svara ja eller nej. Denna fråga är den mest essentiella i sammanhanget då den lägger grunden till alla fortsatta frågor. Vi kommer av dessa svar kunna utröna utbreddheten av piratkopieringen.

Svarar respondenten att hon/han använder piratkopior får de svara på frågan varför de gör detta. Svartalternativen är som följer: tillgänglighet, pris, för att provlyssna/titta på nya saker, upptäcka nya artister/filmer och slutligen ett valfritt svar som vi kallar annat.

Med denna fråga avser vi få reda på vad det är som gör att de studerande piratkopierar. Är priset för högt, tillgängligheten för dålig eller har de andra orsaker till sitt handlande. Ur de svar vi kommer få kanske man också kan få en fingervisning om attityden till piratkopiering, är priset och tillgängligheten så pass viktig att man åsidosätter lagar och förordningar?

Den tredje frågan kommer att behandla hur de som piratkopierar kommer över dessa produkter. Är det av egen maskin genom fildelningsnätverk, hyr man filmer som man kopierar, är det vänner som förser dem med piratkopior eller är det så att man köper av piratkopierare? Även i denna fråga har det lämnats ett valfritt svar vi kallat annat.

Vi vill med denna fråga ta reda på hur det går till för gemene man att få tag på piratkopior. Det som intresserar oss mest är om man köper varor av de piratkopierare som satt kopieringen i system för att tjäna pengar.

Den sista frågan för dem som använder piratkopior är som följer, vad skulle få dig att sluta använda piratkopior. Svaren de kan ange är billigare priser, bättre tillgänglighet, att det inte finns något som skulle få dem att sluta och som i flera andra frågor ett valfritt svarsalternativ.

Av denna fråga hoppas vi kunna få mer grundläggande svar angående attityden till piratkopiering. Gör man denna olagliga handling på grund av att man kan och det finns inget som kan få respondenten att sluta eller är det ett uppror mot de höga priserna eller dåliga tillgängligheten?

Visar det sig att respondenten inte använder piratkopierat material kan hon/han hoppa över ovanstående frågor och gå direkt till den sista som lyder, varför använder du inte piratkopierat material? På denna fråga finns det tre alternativ till svar.

Det första svarsalternativet är att respondenten inte har möjlighet att använda sådant material, antingen på grund av att de saknar den utrustning som krävs eller för att de saknar kunskapen att använda utrustningen.

Det andra svarsalternativet är om de väljer att inte piratkopiera på grund av etiska eller moraliska aspekter.

Det tredje och sista svarsalternativet är ett valfritt svar.

Anledningen till att vi har med de två första alternativen är att vi vill försöka förstå vad som ligger bakom det faktum att man inte piratkopierar, kan det vara så att man skulle göra det men saknar kunskap/utrustning eller tycker man det är fel och vill följa de lagar som finns?

2.6 Litteratursökning

Då vi sökt efter källor till denna uppsats har vi till stor del använt oss av Internet som hjälpmedel. Detta för att erhålla så pass aktuell information som möjligt. Dessutom kan tyckas att då vår uppsats till stor del kommer att handla om, ett i vissa fall olagligt, användande av Internet tror vi att den bästa och mest aktuella informationen finns där. Givetvis får man vara försiktig med alla slags källor och granska dem kritiskt, och det är vi mycket medvetna om.

Vi har använt oss av olika sökverktyg så som Google.se, Yahoo.se samt Msn.se. Dessa är de sökmotorer som är de största och mest använda i världen och lämpar sig därför bäst för oss som hjälpmedel i våra sökningar. I denna rapport kommer dock endast sökningar med Google.se att redovisas då de är absolut störst i världen. Hela 47.3% av alla sökningar som görs i Amerika är genom Google.com. Vi upplevde inte heller några större skillnader mellan de tre sökmotorernas träffar (Searchenginewatch.com, 2005).

I början av våra sökningar använde vi oss av sökorden Mp3, ACC, Xvid, OGG och Divx då dessa är välkända namn på filer som innehåller musik och/eller film. Var för sig ger dessa sökord ca 200 000 000 st träffar på sidor som innehåller dessa ord, vilket gör

sökningen minst sagt överskådlig och då även värdelös för oss som författare. Kombinerar man dessa sökord får man istället en sökning med 11 100 st träffar (Google.se (1), 2005), vilket är klart bättre och mer överskådligt. Dock är det lite för stort för att hitta det vi söker och dessutom finns det, till stor del, bara information om hur man skapar piratkopior i dessa filformat, svårare än så är det inte att skaffa sig kunskap om hur du piratkopierar.

Lägger man även till sökordet piracy får man inte alls många träffar (49 st). Dessa sidor innehåller heller ingen för oss värdefull information då den också handlar om hur man piratkopierar olika material. Dessutom är dessa sidor ofta på andra språk än engelska. Det kan tyckas att de flesta sidor inte vill skylta med att de lär ut saker som i många fall, och i många länder, är förbjudna att göra (Google.se (2),2005).

För att få en bättre sökbild valde vi att ta endast ett format av de ljud- och filmfilerna vi sökt på tidigare. Mp3 fick stå som första sökord och därefter lade vi till svenska ord som piratkopiering, bredband, kopieringsskydd, upphovsrätt. Nu fick vi mer information som var riktad mot oss och vår uppsats, mer debatt kring ämnet och färre manualer för hur du gör när du piratkopierar. Dessutom var det ett överskådligt antal träffar med 100 st sidor (Google.se (3),2005).

För att jämföra denna sökning med utländska alternativ i samma ämne, översatte vi de sökord vi använde oss av i den förra sökningen till engelska. Resultatet av denna sökning blir som vi redan förstått mycket större i omfång då fler skriver och tycker till i detta ämne i världen än bara i Sverige, vi fick i denna sökning 64 400 st träffar (Google.se (4),2005).

I en litteratursökning på Internet med sökinstrument som Julia (Högskolebiblioteket i Jönköpings databas), plus flera andra databaser vi har tillgång till genom biblioteket, Akademibokhandel.se m.fl. får vi ganska många träffar när vi söker på svenska. Det som är bra med sökningarna vi gör på svenska har en bredare bas där det ingår verk som tar upp lagar och förordningar kring piratkopieringen, men också piratkopiering som fenomen. Det sistnämnda är det vi är intresserade av i denna uppsats då det inte är de olika bestämmelserna eller kryphålen i den svenska lagen vi är intresserade av utan orsaker till att det existerar piratkopiering, samt hur studerande mellan 13-30 år anser om det. Vi är ändå ganska besvikna på det svenska utbudet av litteratur som rör detta, den är tunn och dessutom ganska gammal. Kanske kommer det få ett uppsving nu under den heta debatt som pågår i Sverige (Julia (1), 2005).

Då det inte fanns tillräckligt med tillfredställande litteratur angående piratkopiering har vi valt att använda oss av tidningsartiklar från olika tidningar. Dessa artiklar hittade vi själva i olika tidningar, några fick vi från vår handledare. Anledningen till att vi valde tidningsartiklar var att vi vill ha så färsk information som möjligt i ämnet. Vi förstår att vi måste vara källkritiska mot alla dessa tidningar och ännu mer mot vissa, vi tror dock att dessa tidningsartiklar kan ge oss en tidsbild över det som händer i Sverige angående piratkopiering. Och även om allt vi läst inte passat in i denna uppsats så har en uppfattning om ämnet bildats med både för och nackdelar med piratkopiering. Detta tror vi har hjälpt denna uppsats framåt och ökat objektiviteten något.

När man söker på de engelska sökorden vi använt tidigare finns det ganska många träffar, men de handlar inte om det vi skriver om utan i huvudsak om lagarna i respektive land samt statistik som visar hur mycket pengar varje bransch förlorar (Julia (2), 2005). Även denna sökning är en ganska stor besvikelse i samma utsträckning som den svenska.

När vi läst några av de källor vi fick i sökning 4 (Google.se (4),2005) samt Julia sökning 1 och 2 (Julia (1 & 2),2005) har vi enats om att endast använda oss av de källor vi hittat under

den svenska sökningen. Det vi kommer att använda oss av är vissa verk som är skrivna på engelska och vissa på svenska, men merparten är aktuell information hämtad från olika artiklar och liknande, mestadels publicerade på Internet. Detta för att det är så pass skilda lagar och förordningar i övriga världen och dessutom är t ex bredband olika utbrett i olika delar av världen. Väldigt lite av den debatt som förs i övriga världen är applicerbar på Sverige, på grund av ovanstående orsaker. Dock kan utgången av vissa juridiska mål vara intressant ur ett jämförande perspektiv då Sveriges lagar håller på att ändras i riktning mot internationella lagar (Patrick, 2005).

Man kan även lära av andra länder då det gäller åtgärder de använt för att stoppa piratkopieringen iTunes (Apple, 2005) har lanserats i flera länder och på så sätt ökat tillgängligheten på musik för gemene man. Tillgängligheten utomlands är dock så pass omfattande att vi inte hade någon möjlighet att undersöka den i denna uppsats. Vi väljer att inrikta oss på Sverige och studerande mellan 13 år upp till 30 år grundade på ovanstående orsaker.

2.7 Metoddiskussion

Vi kommer här att diskutera validitet, reliabilitet samt objektivitet för vår studie.

2.7.1 Validitet

Validitet är den utsträckning i vilket ett mätinstrument mäter det som man avser att mäta. Validitet kan betecknas som frånvaro av systematiska mätfel. Detta är den definition som ges i nationalencyklopedin (2005) för validitet. I denna uppsats kommer en enkätundersökning att genomföras och det är från denna enkät vår empiri kommer från (Nationalencyklopedin-2, 2005).

Man kan med andra ord beteckna vår enkät som ett mätinstrument som mäter människors attityd till piratkopiering och det viktiga med enkäten är därför, att den är korrekt utformad så att den mäter det vi vill att den ska mäta, det vill säga att ställa rätt frågor till rätt respondenter. Denna typ av validitet kallas för inre validitet. Vidare menar Lundahl & Skärvad att det är mycket svårt att uppnå total inre validitet men att det är bra att rannsaka det mätverktyg man använder sig av samt veta hur verktyget påverkar den inre validiteten (Lundahl & Skärvad, 1999).

Den yttre validiteten definieras som följer, resultatet av en mätning ska kunna generaliseras över en hel population och hög yttre validitet nås genom att valt mätinstrument mäter det man vill mäta på ett sätt som ger tillfredställande och korrekta svar utifrån den frågeställning man har (Lundahl & Skärvad, 1999).

2.7.2 Reliabilitet

Reliabilitet är inom beteendevetenskaperna ett mått på ett tests precision. Reliabiliteten beskriver alltså hur väl testet mäter det som det mäter. Man kan även säga att en studies frihet från slumpens inflytande i ett mätinstrument eller en mätning beskriver hög reliabilitet (Lundahl & Skärvad, 1999).

Med hög reliabilitet avses också att undersökningen inte påverkas av vem eller vad som gjort undersökningen inte heller rådande omständigheter påverkar undersökningen. För att säkerställa hög reliabilitet ska man, enligt Lundahl & Skärvad, vara noggrann samt att utföra

undersökningen så identiskt som möjligt för att på så sätt undvika att misstag görs (Lundahl & Skärvad, 1999).

Den enkät vi kommer att lämna ut är standardiserad på så sätt att alla frågor är lika på alla enkäter samt att de allra flesta svaren är standardiserade. Med detta menas att alla respondenter får samma frågor. På detta sätt hoppas vi att vi kan uppnå hög reliabilitet.

Dock kommer vi ha i åtanke att hög reliabilitet inte garanterar hög validitet, men hög validitet förutsätter hög reliabilitet (Esaiasson, 2003).

2.7.3 Objektivitet

Enligt Nationalencyklopedin (2005) så innebär objektivitet saklighet och opartiskhet. Man bör vara så objektiv som möjligt för att motverka ensidigt urval av fakta samt undvika egna värderingar som gynnas av framställningens fel och brister (Hermerén, 2005).

Vi anser det vara en svår uppgift att hålla objektivitet genom rapporten, då vårt ämne är väldigt laddat och lätt inbjuder oss som författare att lysa igenom med våra egna tankar. Detta innebär att det ibland kommer att förekomma personliga tankar och värderingar bakom det man skriver. Vi kommer att hålla denna tanken i bakhuvudet och försöka att inte skriva ner egna värderingar, utan att explicit nämna detta.

3 Referensram

Referensramen är en studie av tidigare material som har till syfte att lägga grunder till vidare undersökning. Vi kommer i detta avsnitt att diskutera grundläggande koncept såsom vad piratkopiering är, vad bredband är samt utreda vilken teknologi som krävs för musik och film på nätet.

3.1 Piratkopiering

Piratkopiering definieras enligt Nationalencyklopedin som ”olaglig kopiering av immaterialrättsligt skyddade produkter”. Den här definitionen tolkar vi kort och gott som kopiering av upphovsrättskyddat material utan upphovsrättsmans medgivande. Denna definition kommer vi att använda oss av när vi pratar om piratkopiering i fortsättningen (Nationalencyklopedin, 2005).

3.2 Vad säger lagen om kopiering av upphovsskyddat material?

I dagsläget (när denna uppsats skrivs) är det tillåtet att göra en kopia av upphovsskyddat material för eget bruk. Det som dock inte är tillåtet är att dela med sig av kopierat upphovsskyddat material till andra. Det är alltså helt lagligt att ladda ner en film, eller musik via de nätverk som finns idag. Det är dock en olaglig handling att dela med sig av detta material till andra, fysiskt eller via nätverk (Långström, 2005).

Det talas idag mycket om ett nytt lagförslag, som om det går igenom, införs den 1 juli 2005. Lagen gör det helt olagligt att ladda ner filer för privat bruk utan upphovsmans tillåtelse. Det spelar inte heller någon roll om du kopierar materialet från en server utomlands, det täcks in av svensk lag. Det blir även olagligt och straffbart att knäcka tekniska skydd, så som kopieringsskydd. Du får dock kringgå kopieringsskydd på t ex en CD skiva för att göra den spelbar i datorn. Detta kan verka motsägelsefullt, men regeringen förutsätter att skivbolagen skall göra det möjligt för dig som konsument att göra en kopia för att kunna spela upp i t ex din mp3 spelare, utan att behöva kringgå kopieringsskydd (Långström, 2005).

Det finns dock en paragraf som säger att du enbart kan straffas om du kände till att det du hållit på med har varit olagligt, eller om det har varit piratkopiering i stor omfattning (Långström, 2005).

Nuvarande upphovsrättslag i sin helhet återfinns på <http://www.regeringen.se/content/1/c6/03/74/43/70eb5da5.pdf> samt <http://www.regeringen.se/content/1/c6/03/74/43/41f1d493.pdf>. Den lagstiftning som gäller from första juli 2005 kan tas del av i sin helhet på <http://www.regeringen.se/content/1/c6/04/06/99/a5b4f525.pdf> samt <http://www.regeringen.se/content/1/c6/04/06/99/92bcc1d9.pdf>.

3.3 Definition av attityd

Attityd är, enligt Nationalencyklopedin 2005, en ofta tydligt visad inställning till en person eller en viss företeelse. En inställning definieras som en uppfattning som styrs av någons uppträdande eller en företeelses konsekvenser. Dessa definitioner av attityd och inställningar är de beskrivningar vi kommer att relatera till när vi använder oss av ordet attityd.

Attityder kan givetvis komma att bli manipulerade på flera olika sätt. Externa influenser som gruppträck, övertalning, auktoritära personer och miljö påverkar dagligen vår attityd och inställning (Myers, 2002). Denna psykologiska aspekt rörande uttrycket attityd är dock inget vi kommer att gå in närmare på då vi inte avser utröna vilka psykologiska processer som föranleder studenters beteende och val. Vi vill veta deras attityd till piratkopiering, inte varför de har denna attityd eller de bakomliggande psykologiska anledningarna till attityden.

3.4 Bredband

Bredband är ett begrepp som kan vara lite svårt att veta vad det är då det används ganska ofta och ofta vid fel tillfälle. Enligt Post & Telestyrelsen (PTS) är bredband ett samlingsnamn för en mängd olika tekniker som möjliggör uppkoppling mot Internet med hög överföringshastighet (Post & Telestyrelsen, 2005).

Vad menas då med hög överföringshastighet? Här måste vi dela upp bredbandet i två olika kategorier. Det ena kommer vi att kalla ADSL-bredband och det andra för ”äkta” bredband. ADSL-bredband bygger som namnet tyder på en teknik som heter ADSL (Assymetric Digital Subscriber Loop) denna teknik använder befintliga telefonlinjer för sin överföring och ska ha en överföringshastighet på minst 512kbps vilket betyder att man kan överföra 512 000 tecken per sekund. Med ”äkta” bredband avses oftast tekniker där man använder ett fiberuttag som installeras speciellt för ändamålet. Hastigheten skall då överstiga 10Mbps alltså 10 000 000 tecken per sekund (Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet i samverkan, 2005).

3.4.1 Hur utbredd är bredband?

Då det under arbetet med uppsatsen uppkom frågor angående hur utbredd bredband är i Sverige samt dess geografiska fördelning, och då vi inte hittade denna information någonstans, kontaktade vi Eivor Westling på PTS för insamling av information. Vi frågade Westling om det fanns några geografiska skillnader på hur utbredd bredband är i Sverige, och blev då hänvisade till rapporten Bredband i Sverige 2004, där vi fann svaret på vår fråga i form av illustrationer och text. Vi frågade också hur många bredbandsabbonemang det finns i Sverige, och fick då svaret att i januari 2004 fanns det cirka 900 000. Detta är en siffra som vi tror har ökat något under det 1,5 år som har gått.

3.4.2 Överföringshastighet

28.8kbps och 56kbps är namn på modem som var vanliga i början av Internets era. De kunde endast överföra från 28800 tecken till 56000 tecken per sekund. För att klargöra detta kan vi använda ett 3 minuter långt musikstycke av typen Mp3 (se 3.5 – Musik på Internet) som har storleken 4 MB dvs. 4000 000 byte. 1 byte är 8 bitar och detta ger $4000\ 000 \times 8 = 32\ 000\ 000$ bitar. För att överföra denna Mp3-fil vid högsta möjliga hastighet via ett 56kbps modem behövs $(32\ 000\ 000 / 56\ 000) / 60s = 9.5$ min. Om man då vill ladda ner en film som har storleken 750-900 Mb kan ni förstå att det var en fråga om tid och tålamod förr i tiden. Detta har nu helt ändrat riktning då fler och fler får tillgång till så kallat bredband, vilket genom en rapport av Informa media (2003) pekar på att just bredband ökar piratkopiering (Näslund, 2005).

Om man då jämför riktigt bredband (i detta fall 10Mbps) med ovanstående modem (56kbps) ser man att den Mp3-fil som användes i exemplet ovan (4MB, 4000 000 byte, 32 000 000 bitar) och överförs vid högsta möjliga överföringshastighet överförs på en

bråkdel av tiden det tar för ett modem, nämligen $(32\,000\,000/10\,000\,000)=3.2$ s. Idag finns även större bandbredder att tillgå, men det är inte relevant i detta arbete, då det inte är bandbredden vi vill utreda utan skapa ökad förståelse inom området piratkopiering och hur detta möjliggörs (Näslund, 2005).

Den större bandbredden som idag finns tillgänglig gör att det nu finns möjlighet att dela stora filer på kort tid och detta ökar piratkopieringen och delningen av piratkopierat material (Informa media, 2003).

3.5 Musik på Internet

Mp3 formatet började utvecklas vid Fraunhofer IIS-A 1987 för att användas i DAB sändningar (Digital Audio Broadcast, alltså digitalradio). Formatet erbjuder en effektiv komprimeringsalgoritm som ger så när på som CD-kvalité till 1/10 av datamängden (cirka 1MB/min) jämfört med en vanlig ljud-CD (cirka 10MB/min). En låt på fyra minuter tar därför cirka 4 MB, vilket är uthärdligt att ladda ned med ett vanligt modem, även om bredband gör det betydligt snabbare. Det är också relativt enkelt att kopiera de flesta av dagens CD-skivor, med förutsättningen att de inte är kopieringsskyddade, med ett så kallat ripp-program, som används för att extrahera ljuddata från CD-skivan som sedan kan konverteras till en mp3-fil med en så kallad encoder. Många programvaror idag sköter denna process helt automatiskt (Ahnegård et al. 2001).

Trots att mp3 är ett gammalt format var det först i mitten av 90-talet som mp3 blev känt bland gemene man då nedladdningen av musik via Internet tog fart på allvar. Det är främst bland unga personer som mp3, eller dess likvärdiga format såsom AAC (Advanced Audio Coding) och OGG-vorbis, har slagit igenom. Detta beror enligt Computer Science and Telecommunications board (CSTB) på att unga har tillgång till teknologin som krävs, kunskapen att använda den och uppenbarligen mindre respekt för upphovsskyddat material (detta baseras på information som uppkom vid ett CSTB-möte 9 juli 1998, som visade att nätverksadministratörer satte upp egna mp3-serverar på egna subnät för att minska bandbreddsanvändningen på det allmänna universitetsnätet).

I en rapport som presenterades av Business Software Alliance (BSA, som består av representanter från en mängd mjukvaruföretag från hela världen) och som genomförts av analysföretaget IDC sägs det att under de närmaste fem åren kommer mjukvara att handlas för 300 miljarder dollar, medan 200 miljarder dollar kommer att komma ifrån piratkopierat material. Det nämns även i rapporten att en stor del av detta beror på att allt fler kommer i kontakt med Internet, och då framför allt bredband. Vidare nämns att hela 37 % av mjukvaran i Europeiska datorer utgörs av piratkopierad mjukvara. Vi menar att samma mentalitet och dessa siffror även är applicerbara på piratkopierad film och musik, om de inte är ännu högre då film och musik utgör ett bredare segment än mjukvara. Detta då man kanske inte behöver så många olika mjukvaror i vardagen (BSA, 2005).

Både AAC och OGG är tänkta som efterföljare då de erbjuder väsentligt högre ljudkvalité vid lägre bitrate (dataström; vilket erbjuder effektivare komprimering). OGG är dessutom en helt fri programvara vilket innebär att det inte innehar några licenskostnader eller dylikt som mp3. Men all musik som finns på nätet behöver inte nödvändigtvis vara piratkopierad. Det finns en utväg för folk som vill ha sin digitalmusik lagligt, och i många fall billigare än att gå och köpa den fysiska produkten i en butik, det är musikaffärer på Internet. Ett exempel på en sådan är Apple (2005) som via iTunes Music Store i början av 2005 sålt runt 350 miljoner låtar online. Detta bevisar att folk är villiga att betala för sin musik på Internet.

Idag har den portabla musikindustrin blivit enorm och alla försöker att få sin del av kakan med sina produkter, med varierande resultat. Den produktkategori som helt klart har gått bäst är mp3 spelare med aktörer som Creative, Jens of Sweden och Apple som marknadsledande. Det såldes, enligt IT-research via IDG, hela 546 230 mp3 spelare under 2004, enbart i Sverige. Detta innebär en ökning på 217 % jämfört med 2003. Och med en växande katalog av produkter som stödjer mp3, eller någon av dess efterföljare, såsom DVD-spelare, bilstereo, mobiltelefoner med mera, så ser man att digitalmusik är här för att stanna (Fleischer, R 2005).

3.6 Film på Internet

Film har tidigare, i motsats till musikfiler, inte spridits lika explosionsartat, mest beroende på stora filer och begränsad bandbredd. Detta är i dagens bredbandssamhälle ett minne blott, och det finns enormt mycket filmer att ladda hem via Internet. Då främst via populära fildelningsprogram såsom Direct Connect. Enligt Sung-Kyu Choi (2001) så finns en marknadsundersökning som genomfördes under hösten 2001 som visar att var fjärde piratkopierad film i de svenska hemmen hade laddats ner ifrån Internet, samt att ungefär en halv miljon filmer delas och laddas ner från Internet per dygn. Detta anser vi att man nog med rent förnuft kan anta har ökat enormt i samband med att bredband och CD/DVD-brännare blivit allt vanligare.

Filmer som finns på Internet är effektivt komprimerade, där DivX och Xvid är de dominerande formaten. Dessa format kallas ofta för filmernas mp3, och visst finns likheter. Formatet i sig komprimerar ner stora dataströmmar, från till exempel en DVD till åtminstone 1/5 av det ursprungliga utrymmet utan att en vanlig dödlig hade märkt någon större skillnad. I likhet med kopiering av musik krävs det även här mjukvara, närmare bestämt en DVDripper (mjukvara, som kringgår kopieringsskyddet och kopierar DVD filerna till valfritt media). För att göra dessa filer lite mer lätthanterliga i fråga om utrymme använder man sedan en encoder där man komprimerar ljud och bild i valfritt format (t ex DivX eller Xvid). På så sätt kan man i många fall få in en DVD-film på en vanlig CD-skiva utan någon väsentlig förlust gällande bildkvalité (Karlsson, J 2005).

Men det är inte bara DVD-filmer som kopieras för att sedan spridas via Internet. Ett av de större hoten mot filmindustrin är de så kallade bootleg filmerna filmade på bio. Det är inte alls ovanligt att man inom en vecka från det att en viss film har haft premiär i USA kan ladda ner den till sin dator och se den. Filmindustrin tog tidigare ganska lätt på detta problem då bildkvalitén var horribel på dessa filmer, men i takt med att tekniken och kunnande har utvecklats är det i dagsläget ofta helt klart godkänd kvalitet även på dessa smygfilmade filmer. Ett högst aktuellt exempel på att filmer sprids snabbt och med godkänd kvalitet är att en arbetskopia av den efterlängtdade Star Wars: Episode 3 släpptes en dag innan det var världspremiär för den på bio (Karlsson, J 2005).

Enligt Choi (2001) så är det gemensamma problemet för allt digitalt innehåll inte materialet i sig, utan möjligheten till digitalisering som det erbjuder. Detta tycker vi är den bästa och mest målande definition av problemet vi hittills stött på.

Detta erbjuder också möjligheter för förläggarna som kan distribuera sina filmer på ett mer kostnadseffektivt sätt jämfört med den fysiska varan. Exempel på sådana tjänster kan vara amerikanska Movielink.com (2005) som erbjuder en stor katalog av amerikanska filmer från filmjättar som Sony Pictures Entertainment, Universal Studios, Paramount Pictures, Metro-Goldwyn-Mayer samt Warner Bros.

Denna tjänst erbjuds dock enbart till bredbandsuppkopplade personer inom USA:s gränser. Man har här använt sig av krypterade filer som låses upp för 24h när man har hyrt dem. Dessa filmer kan dock enbart ses på den dator som de laddas ner på med hjälp av kontroll av användarlicens och speciell mjukvara. Detta hindrar personer ifrån att sprida filmen vidare. Svenska Filminstitutet (2005), SF, erbjuder en liknande tjänst för den svenska marknaden, kallad SF Anytime där man kan hyra ett flertal svenska och utländska filmer samt tv-program på ett liknande sätt (Claeson, 2002).

3.7 Lagringsmedia

Lagringsmedia är ännu en faktor som ökar piratkopieringen. Digitaliserade filmer är ett exempel på en stor fil som med andra ord tar upp stort utrymme i din dator. Tidigare var detta en faktor som hindrade piratkopiering då lagringsmedia så som hårddiskar, CD/DVD-brännare var mycket dyrt.

Idag är lagringsmedia billigt och priserna sjunker hela tiden på grund av hård konkurrens (Wang, 2004). Dessutom så finns dessa lagringsmedia att få tag på överallt. Och den senaste tekniken finns inom kort tid att köpa för hemmaanvändare, t ex DVD-brännare med möjligheter att bränna i två lager (8,5Gb), finns nu att köpa i en butik nära dig (Allamedia.com, 2005).

3.8 Framtiden för fildelning

Det är mycket som talar för att fildelningen av upphovsskyddat material över Internet kommer att fortsätta även i framtiden, trots myndigheternas försök att stoppa det. Den teknik som är på starkast frammarsch i dagsläget är en variant av bittorrent protokollet som kallas eXeem. eXeem gör dig i stort sett anonym på Internet, och därför blir man väldigt svår att identifiera för myndigheterna. Detta är möjligt då eXeem nätverket är helt decentraliserat och har därför inget behov av att ansluta sig till en såkallad tracker (en slags server som håller koll på vem som har vilka filer), som i bittorrent protokollet. Det finns även andra tekniker såsom GNUet och MUTE (Davén, 2005).

Den decentraliserade tekniken tillsammans med hård kryptering av data som skickas mellan de olika användarna gör fildelningen i dagsläget väldigt svårstoppad. Men som "piratspåraren" Mark Ishikawa vid BayTSP en gång sa; "We see developers trying to come up with tools that will give anonymity. But it doesn't work. You can't make IP addresses completely disappear. There are always tracks of activity on the Internet left behind." (Davén, 2005).

Man bör även beakta att fildelningsprogram i sig inte är olagliga, utan vad man väljer att göra med dem (Långström, 2005).

4 Redovisning av enkätsvar

I enkäten vi gav ut hade man möjligheten att välja flera svarsalternativ på varje fråga. Detta för att vi anser att det kan finnas flera orsaker till en aktion (se bilaga 1). Detta resulterar i att alla procentsatser räknas utifrån antalet inkomna svar på den frågan och inte på antalet respondenter. Vänligen observera också att Excel har avrundat procentsatsen till närmaste heltal, därför kanske det inte alltid blir 100 % totalt

Enkäten vi lämnade ut hade totalt 60 respondenter. Av dessa var 26 st personer (43 %) kvinnor, och 34 st personer (57 %) män (se bilaga 2 diagram 1). Detta anser vi vara en jämn fördelning av könen. Gällande åldern så hade vi även här en ganska så jämn fördelning (se även bilaga 2 diagram 2).

Tabell 1 Fördelning av ålder.

Ålder	Antal
13-15	11 st personer (18 %)
16-18	8 st personer (13 %)
19-22	19 st personer (32 %)
23-25	13 st personer (22 %)
26-30	9 st personer (15 %)

På frågan om de visste vad lagen säger om piratkopiering, fick vi ett ganska förvånande svar. Hela 45 st personer (75 %) visste inte vad lagen säger om detta och således endast 15 st personer (25 %) trodde sig veta. (se bilaga 2 diagram 3).

Av dessa 15 st personer (25 %) som ansåg sig veta vad lagen säger om piratkopiering fick vi följande svar (se bilaga 2 diagram 4).

Tabell 2 Fördelning av uppfattning om vad lagen säger om piratkopiering.

Lagligt för eget bruk	5 st personer (33 %)
Helt förbjudet att kopiera upphovsskyddat material	10 st personer (67 %)

De 15 st personer (25 %) som svarade att de visste hur lagen lyder svarade även på en följdfråga. Denna fråga handlade om de visste vilka straff som piratkopiering kunde medföra. Följande svar gavs (se bilaga 2 diagram 5).

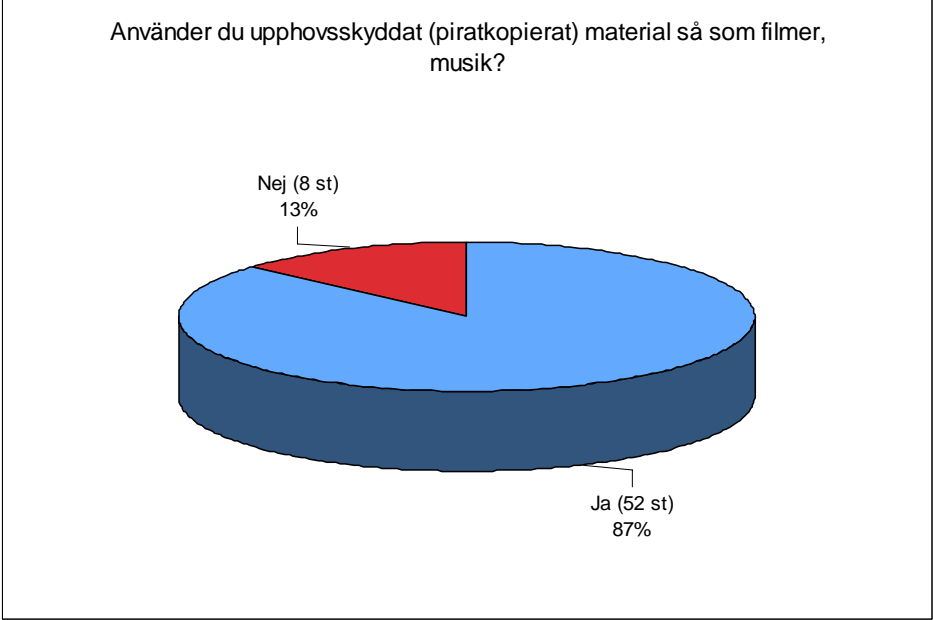
Tabell 3 Fördelning av uppfattning om vad piratkopiering kan ge för påföljd.

Vet ej	2 st personer (13 %)
Enbart böter	3 st personer (20 %)
Böter och/eller fängelse beroende på	10 st personer (67 %)

omfattning	
------------	--

På frågan om respondenterna använder upphovsskyddat material fick vi följande svar (se bilaga 2 diagram 6).

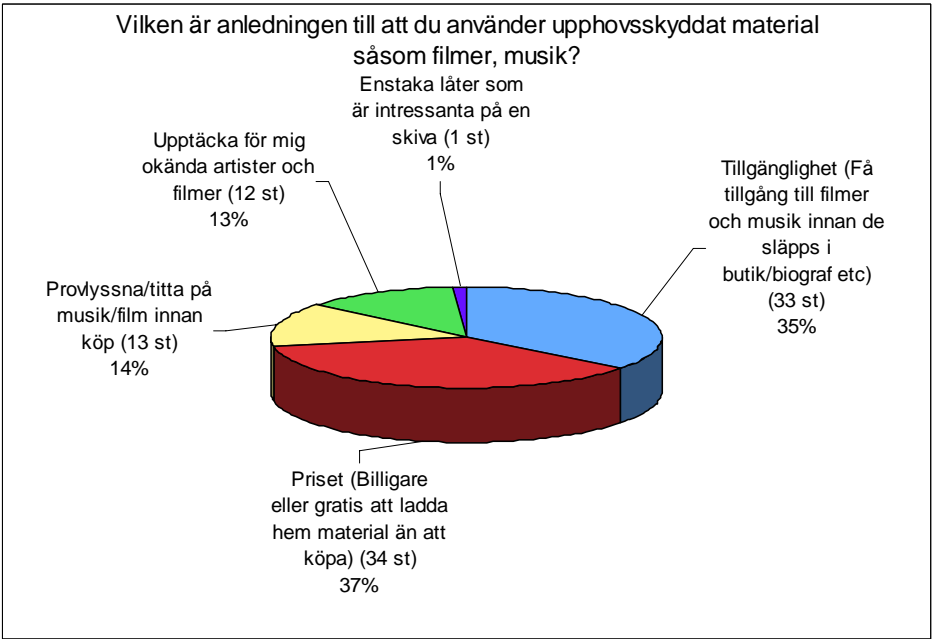
Diagram 4 Fördelning av hur stor del som använder upphovsskyddat material.

På nedanstående frågor finns det möjlighet att ange fler svarsalternativ än ett.

Nästa fråga i vår enkät gällde anledningen till användandet av upphovsskyddat material, på den frågan fick vi följande svar (se bilaga 2 diagram 7).

Diagram 5 Fördelning av varför respondenterna använder upphovsskyddat material.

Följande fråga vi ställde i enkäten var källan man använde för att komma åt det upphovsskyddade materialet (se bilaga 2 diagram 8).

Tabell 6 Fördelning av varifrån respondenterna får sitt upphovsskyddade material ifrån.

Fildelningsnätverk (DC++, Bittorent KaZaA)	47 st svar (60 %)
Kompisar (har vänner/bekanta som förser mig med upphovsskyddat material)	25 st svar (32 %)
Kopierar själv (t ex hyr en film och kopierar)	6 st svar (8 %)
Köper från piratkopierare	0 st svar (0 %)

Följdfrågan på ovanstående frågor blir självklart vad som skulle få de som piratkopierar att sluta, detta är svaren vi fick (se bilaga 2 diagram 9).

Tabell 7 Fördelning av vad som skulle få respondenter som piratkopierar att sluta.

Billigare priser	18 st svar (30 %)
Bättre tillgänglighet (laglig musik/film på nätet)	26 st svar (42 %)
Inget (skulle fortsätta ändå)	17 st svar (28 %)

Till de 8 st personer som svarade att de inte piratkopierar ställde vi frågan om varför de inte gör det (se bilaga 2 diagram 10).

Tabell 8 Fördelning av varför de respondenter som inte piratkopierar inte gör det.

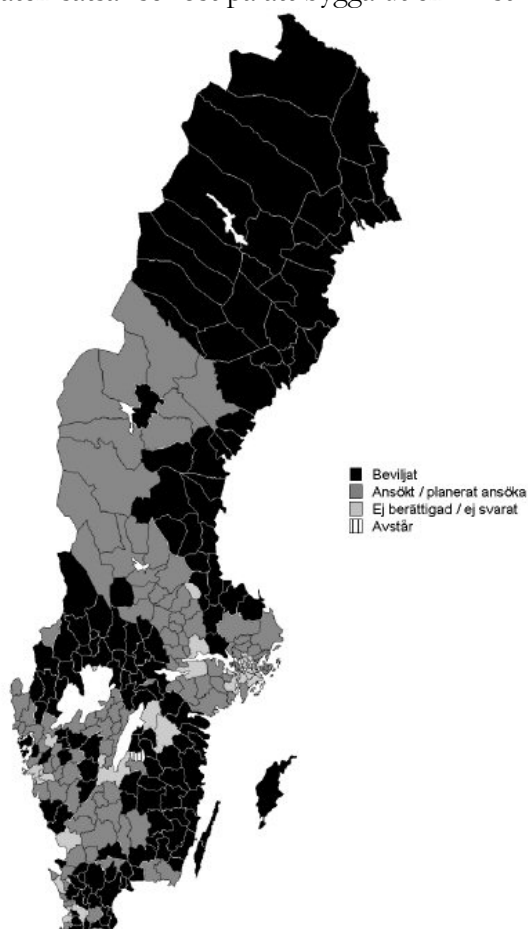
Etiska/moraliska aspekter (tycker det är fel att använda piratkopior)	2 st svar (25 %)
Ingen möjlighet att använda upphovsskyddat material (saknar utrustning/kunskap etc.)	6 st (75 %)

5 Analys

Vi har genomfört analysen genom att samla all data från enkäterna i ett Excelark, där vi har skrivit in alla frågor och hur många svar de olika alternativen fick. Svaren har vi sedan illustrerat i diagram för att ytterligare åskådliggöra siffrorna med procentsatser (vänligen se bilaga 2). Dessa siffror har vi sedan ställt mot de misstankar vi hade sedan tidigare för att se om det låg någon sanning i dessa eller ej. Vi har nedan valt att dela in analysen i de delar som återfinns på enkäten, dvs. ”Bakgrund”, ”Faktafrågor” samt ”Frågor” (Vänligen se bilaga 1).

Eftersom vårt urval har varit nära nog slumpmässigt (se 2.4 - Population och urval) så anser vi att den respons vi har fått är applicerbar på hela Jönköping, då det inte förefaller sig vara någonting som utmärker just de skolor vi har valt och eleverna som går där.

Genom telefonkontakt (2005-05-26) har Eivor Westling på PTS förklarat för oss att det 1 januari, 2004 cirka 900 000 bredbandsabbonemang inom Sverige. Detta innefattar all tillgängliga tekniker såsom ADSL, Fiber, WLAN osv. Westling säger även att det finns geografiska skillnader inom Sverige och då främst gällande tillgängligheten av bredband, men hävdar samtidigt att Internet operatörerna jobbar hårt för att bygga ut bredband även på mindre orter samt glesbyggd. Nedan följer en karta över geografisk fördelning av utnyttjande av statligt stöd för utbyggnad av IT struktur, enligt PTS i december 2003. Det framkommer tydligt av bilden att Norra Sverige har hög prioritet och beviljas bidrag, och staten satsar seriöst på att bygga ut en IT struktur över hela landet.

Figur 2 Geografisk fördelning av utnyttjande av statligt stöd för utbyggnad av IT struktur (Post & Telestyrelsen (2), 2003)

Vi anser då att den information som framkommit från vår enkät inte till hundra procent är generaliserbar på hela Sverige, men samtidigt ger oss en fingervisning över piratkopiering på en riksnivå.

5.1 Respondenternas bakgrund

Av enkäten framgår att det inte är stora skillnader i ålder på dem som använder piratkopierat material, inte heller någon stor skillnad könsmässigt. Detta visar på att de tekniker, mjukvaror och hårdvaror man använder för att kunna piratkopiera idag finns i var kvinnas/mans hem eller i alla fall i dess närhet, samt rent kunskapsmässiga är lätta att använda.

5.2 Attityd gentemot kopiering av upphovsrättskyddad musik och film

På frågan om respondenterna känner till vad lagen säger om piratkopiering fick vi svaret att hela 75 % inte vet vilka lagar som gäller. Detta visar att antipiratbyråns (APB) informationskampanj inför det nya lagförslaget inte har nått fram till respondenterna. En högst personlig tanke som dyker upp när man tar del av de här siffrorna är att APB har lagt ner allt för stor kraft på att skapa sig rubriker i tidningar om diverse åtgärder som åtagits, skrämstaktik om man så vill, istället för att informera allmänheten om vad som är olagligt, och framför allt vad som kommer att bli olagligt i samband med det nya lagförslaget (se 3.2 – Vad säger lagen...).

Det visar sig även på följdfrågan, där de som anser sig veta vad lagen säger om piratkopiering har fått svara, finnas en del vanföreställningar. Hela 67 % menar att det är förbjudet att kopiera upphovsskyddat material, även för privat bruk. Detta stämmer inte idag (i samma stund som uppsatsen skrivs), då man får kopiera för eget bruk, men inte dela med sig av det till andra, som de resterande 33 % svarade.

Angående vilka straff som kan komma på fråga vid uppvisat brott mot upphovsskyddsätten verkar det också råda en viss förvirring. 19 % (3 st) av respondenterna visste inte vilka påföljder som gäller, medan hela 62 % (10 st) ansåg sig veta att böter eller fängelse kan bli aktuellt, då beroende på vilken omfattning. De resterande 3 % sa att enbart böter kan bli påföljden. Sanningen är den att man kan beroende på omfattning av brottet få böter eller upp till två års fängelse. För att bli straffad måste man dock ha haft ”uppsåt eller varit gravt oaktsam i sitt agerande”. Av ovanstående svar, angående vad lagen säger samt vilka straff man kan få, anser vi återigen att lagen inte är tillräckligt tydlig i vad som egentligen är lagligt/olagligt. Man kan bara hoppas att detta kommer att åtgärdas i framtiden, och det blir mer klara riktlinjer för vilka konsekvens diverse handlingar kan få (Bratt, 2004).

Om vi ställer ovanstående resultat mot vad som sades under rubrik ”3.5 - Musik på Internet” om att unga har mindre respekt för lagen gällande upphovsskyddat material, baserat på en undersökning på amerikanska universitet, ser vi att detta stämmer in väldigt bra även på svenska elever. Detta visar sig tydligt då de flesta tror att det är olagligt att ladda ner film och musik från Internet, men ändå gör det. Detta tolkar vi som att man tar väldigt lätt på upphovsskyddslagen i Sverige.

5.3 Varför piratkopierar studerande?

Det var en mycket stor del av våra respondenter som använde piratkopierat material, hela 87 % (52 st) får på ett eller annat sätt tag på piratkopior. Anledningen som vi tidigare misstänkt var till stor del det höga priset på musik och filmer och många säger även att de skulle sluta piratkopiera om priset sänks på dessa produkter.

Den andra stora anledningen till att man piratkopierar eller använder piratkopierat material är att tillgängligheten av lagliga alternativ är för begränsad. I dagens samhälle är man van vid att det går snabbt vad gäller digital teknik och när vi nu har vant oss vid att man kan höra en låt på radion, se en filmtrailer på tv, för att sedan sätta sig vid datorn och ladda hem låten eller filmen i samma sekund, är det mycket svårt att gå tillbaka i utvecklingen, betala stora pengar för en film som hade premiär för ett år sen eller köpa en dyr skiva med musik där man bara gillar en eller ett fåtal låtar.

Tidigt i denna uppsats tillkännagav vi vår egen ståndpunkt i frågan gällande piratkopiering. I vårt fall gällande detta hade vi en misstanke om att pris var en stor anledning till piratkopiering, detta kan ses som den teologiska förklaringar. Vi misstänkte samtidigt att faktorer såsom tillgänglighet att ladda ner material påverkade detta. Man kan säga att tillgängligheten är den mjuka kausaliteten, dvs. den påverkande faktorn.

Varför har inte filmindustrin och musikindustrin (framför allt i Sverige) följt med i utvecklingen och utvecklat nya medier för att distribuera film och musik? Idag kan man också se en tendens till att film inte är bäst på bio. Film kanske är bättre när man bestämmer själv hur man vill ha det. Tv-soffan med surroundljud, storbilds-tv och andra saker gör det kanske onödigt att gå på bio eller rättare sagt mindre attraktivt än tidigare. Det finns helt enkelt en bekvämlighet med att titta på film hemma i soffan, då man kan pausa när som helst för att sedan titta vidare på filmen. Kanske kan man även utveckla denna media på något sätt för att öka upplevelsen hos deras kunder?

Bättre tillgänglighet på musik och filmer uppgavs också vara en anledning till att sluta använda piratkopior. Så vi tror att detta är lösningen på problemet till stor del. En ny lag gällande piratkopiering skulle kanske hjälpa till en början men inte i längden då viljan att knäcka kopieringsskydd och liknande alltid varit större än skapandet av dem. Bättre tillgänglighet är kanske också lösningen på det höga priset. Både i musik- samt filmbranschen finns det väldigt många mellanhänder innan produkten når slutkonsumenten. Förhoppningen ligger i att man kan distribuera musik och filmer direkt från producenten till konsumenten då pris och tillgänglighet hänger tätt samman, och en effektivare distributionskanal skulle kunna innebära ett lägre pris. Detta har uppvisats av t ex Apple med sitt iTunes Music Store runt om i världen.

Explosionen av tekniken med MP3, AAC och liknande skapade också en ny marknad för musikspelare som klarade dessa digitala format av ljud. MP3-spelare och CD-spelare för hemmabruk och bilen, telefoner med möjlighet att spela upp ljud av olika format, alla bevisar de att tekniken är här för att stanna och utvecklas. Som vi skrivit tidigare så kommer det, om den nya lagen går igenom, bli förbjudet att knäcka kopieringsskydd på t ex skivor med musik. Då det i dagsläget i Sverige inte finns något fullgott alternativ för att köpa mp3 eller liknande filer, hur ska man då få tag på dem för att använda med sina mobiltelefoner, MP3-spelare etc. förutom att ladda hem från någon och därmed begå en brottslig handling?

Vår enkät visar att ingen köper av kommersiella pirater, alltså personer som piratkopierar för att sedan sälja vidare till andra, och på så sätt tjäna pengar på materialet. Detta har vi en stark känsla av beror på att idag finns all teknik du behöver lättillgängligt för att göra dina

egna kopior enkelt och snabbt. De flesta har, eller känner någon som har tillgång till, en dator, bredband, CD/DVD brännare samt den programvara som behövs för att antingen göra egna kopior eller ladda ner färdiga kopior från nätet. Detta åskådliggörs framför allt av att hela 32 % (25 st) säger att de får sitt piratkopierade material från vänner och bekanta. Piratkopierat material kan idag inte anses vara av samma värde som det en gång var, då en DVD brännare idag kostar runt 400 kr, en brännbar DVD skiva runt 5 kr (inWarehouse.se, 2005) och materialet finns lätt att tillgå via diverse fildelningsnätverk. Det är också härifrån som de flesta får sitt material, hela 60 % (47 st) säger att de får sitt material från fildelningsnätverk såsom DC++, bittorrent och KaZaA. Vi anser, baserat på detta, att det idag inte går göra sig samma stora pengar på att sälja piratkopierat material, som för 5-10 år sedan då tillgången till brännare och bredband var lite mer begränsad. Intressant i sammanhanget är att Thomas Bodström gått ut och via Helsingborgs dagblad (2005-03-04) sagt att ”Med den nya lagen vill vi bekämpa dem som tjänar grova pengar på att sprida upphovsrättskyddat material”, vilka nu det kan tänkas vara.

Ställer man ovanstående siffror på hur många det är som använder sig av piratkopierat material samt vart de får materialet ifrån mot de siffror som en marknadsundersökning under hösten 2001 visade att var fjärde piratkopierad film hade laddats ner ifrån Internet (se 3.6 – Film på Internet). Vi hävdar att det nu, våren 2005, är en ännu större del av de piratkopierade filmerna som kommer ifrån Internet, inte minst med tanke på att bredband och kunskapen är mera utbredd nu än hösten 2001. Angående bredband har detta bevisats gällande nedladdning av mjukvara i sambands med BSA:s undersökning våren 2005 (se 3.5 – Musik på Internet)

Självklart så finns det ett vinstintresse även bland piratkopierare, men det råder även en tanke som figurerar på Internet om att all information och kultur ska vara gratis. Detta anser vi gör den nya lagen, till mångt och mycket, väldigt verkningslös samt piratkopieringen via Internet oerhört svårstoppad (Edgar, 2005).

På frågan var respondenten inte använder sig av upphovsskyddat material, visade det sig att majoriteten, 75 % (6 st), saknade utrustning eller kunskapen, medan endast 25 % (2 st) säger att det är moraliska aspekter som sätter stopp för användning av upphovsskyddat material. Detta indikerar på att piratkopiering inte alls ses som ett brott, i jämförelse med att t ex snatta en chokladbit. Det är helt enkelt någonting som letat sig ut ifrån de ljusskygga grupper som sålde piratkopierade CD-skivor, via diverse hemsidor, i mitten av 90-talet till gemene man.

Vi anser att dagens samhälle och informationsflöde gör hela köpprocessen onödigt komplicerad. Detta är enligt oss ett strålande tillfälle för skivbolag och filmbolag att tillsammans göra ett seriöst försök och ge musik och film distribution via Internet en verklig chans. Ett företag som verkligen har tagit vara på detta är Apple, som med sin mp3spelare iPod och Internet baserade musikaffär iTunes Music Store har tagit till sig av ungas krav på lättillgänglig musik, och detta återspeglas väldigt starkt i vilken succé iPod och iTunes Music Store har blivit för Apple. Tyvärr finns idag inget fullgott alternativ för att köpa musik via Internet i Sverige, men vi anser att Sverige är mer än redo för en sådan tjänst. Musik via Internet ger även en perfekt möjlighet för artister och filmer att marknadsföra sig för en bredare publik, vilket vår undersökning tydligt har visat.

6 Slutsatser

Efter att ha genomfört en enkät bland studerande mellan 13 och 30 år har vi kommit fram till följande;

- Kunskapen om vad lagen säger om piratkopiering samt vilka påföljder som kan komma på tal är bristfällig hos merparten av respondenterna, men unga har även liten respekt för dessa lagar.
- Det är väldigt vanligt att man piratkopierar. Detta som en följd av att priser är för höga och för dålig tillgänglighet av material via lagliga alternativ. Unga vill ha billigare och mer omfattande alternativ för musik och film, gärna direkt i hemmet.
- De som använder piratkopierat material säger sig få det från Internet och vänner. Detta kombinerat med att tekniken och kunnandet för att själv kopiera är ytterst utbrett resulterar i att ingen uppgett att de köper material av kommersiella piratkopierare.

Av ovanstående resultat kan vi dra den övergripande slutsatsen att piratkopiering via Internet möjliggör den efterfrågade tillgängligheten och gör därför piratkopiering väldigt svårt att stoppa om det inte dyker upp vettiga lagliga alternativ.

7 Avslutande diskussion

I kapitlet som följer avser vi presentera generella åsikter och reflektioner till vår studie samt vårt sätt att arbeta. Vi kommer även att rikta ett tack till de personer som gjort denna studie möjlig på ett eller annat vis.

7.1 Egna reflektioner

De reflektioner vi har efter att ha skrivit detta arbete, samt tagit del av resultaten av den enkät vi gav ut, känns det som om vi förstår mindre och mindre av Antipiratbyråns försök att hindra piratkopiering på det sätt de gör. Vi tror att det finns flera andra sätt att på ett mer effektivt sätt minska piratkopieringen. Om ovanstående skulle vi kunna skriva ytterligare en eller två uppsatser och därför lämnar vi detta utanför denna uppsats.

Vi anser att vi har fått svar på våra frågor i samband med enkäten. Vi borde dock ha varit mer tydliga med att respondenterna enbart var tillåtna att kryssa i ett alternativ per fråga. Detta ledde till att en hel del av respondenterna kryssade i flera alternativ. Vi valde dock att ändå ha med samtliga av dessa respondenters svar i sammanställningen av enkäten, och ansåg att det inte påverkar resultatet av vår enkät nämnvärt.

Vi har vidtagit åtgärder för att öka enkätens reliabilitet. Exempel på detta är att vi har valt ut våra respondenter genom nästan slumpmässiga val vilket ökar reliabiliteten. Detta stämmer väl överens med Esaiassons uttalande om att hög validitet förutsätter hög reliabilitet (Se 2.6.2 – Reliabilitet). Vi är dock medvetna om att vi inte i alla lägen har varit helt objektiva när det gäller det som skrivs i rapporten. Vi anser att vi har varit sakliga, men har ibland kanske inte varit helt opartiska i ämnet. Om man läser emellan raderna kan det verka som att vi tar ställning för piratkopiering, snarare än emot den samma.

Vi anser då att vi har lyckats uppehålla validiteten, reliabiliteten men kanske misslyckats något med objektiviteten. Vi tycker även att vi uppfyllt vårt syfte på ett bra sätt och ser inte att arbetet tagit skada av våra åsikter.

7.1.1 Reflektioner på använd metod

De reflektioner vi har över vår valda metod har till största del med tid att göra. Vi skulle ha velat dela ut vår enkät till ett större geografiskt område, detta för att få ett så brett urval som möjligt. För som vi skrivit tidigare så tycker vi inte att man bekämpar problemet på rätt sätt, då man inte har en aning om varför människor piratkopierar. Då vi hade så begränsat med tid var det inte möjligt att vända oss till vare sig ett större område eller till fler människor.

Ett annat bra sätt vi skulle vilja ha gjort det på var att göra en webbenkät istället för en vanlig pappersenkät. På detta sätt hade vi kunnat nå ut till fler personer och också ett större geografiskt område. Detta gjordes inte heller på grund av tidsbrist.

Vi kunde också ha omformulerat enkätfrågorna så att de blev ännu tydligare än de redan är. Detta är något vi märkte efter att vi återfått dem med svar, så då var det lite för sent. Dock har vi lärt oss något till nästa uppsats.

7.2 En överraskning under arbetets gång

Den nätbaserade musikaffären iTunes, som frekvent efterfrågas genom arbetet, har den 10 maj även lanserats i Sverige. Även en svensk affär som tidigare endast sålt CD-skivor och DVD-filmer via nätet lanserade möjligheten att sälja Mp3-filer alldeles nyligen (i skrivande stund)(CDON, 2005). Detta anser vi är ett stort steg i ”rätt riktning” och ett starkt kort att räkna med i kampen för minskad piratkopiering. Det spekuleras även vilt om att Apple med deras iTunes music store koncept ska börja sälja filmer, men detta kan bara tiden utvisa. Men vi kan alla enas om att detta är bara början för en framtida distributionskanal av musik och film som har en enorm potential.

7.3 En inte lika fullt överraskande händelse under arbetets gång

Den 25 Maj klubbades det nya lagförslaget gällande upphovsrättsskydd igenom (se 3.2 – Vad säger lagen om...). Denna lag kommer därför med största sannolikhet att träda i kraft den 1 juli 2005 om det ingenting oväntat händer.

7.4 Författarnas tack

Vi skulle under denna rubrik vilja tacka Jörgen Lindh som hjälpt oss fram genom hela arbetet samt kommit med värdefulla och uppmuntrande ord när helst det behövts. Vi vill också tacka alla som svarade på enkäten. Utan er skulle arbetet aldrig ha varit möjligt.

7.5 Framtida forskning

Vi ser att debatten om piratkopiering flödar, och ser inga problem att fortsätta samla information inom ämnet. Den högst naturliga fortsättningen på denna rapport är utan tvekan att genomföra en liknande enkät någon månad efter 1 juli, då det nya lagförslaget förväntas träda i kraft. Det intressanta i detta vore att se om det har skett någon attitydförändring gentemot upphovsskyddade verk och lagarna runt omkring dem.

Referenslista

- Ahnegård C, Asp K, Ström K, 2001. *Piratkopiering eller privatkopiering, Del A: Upphovsrätten och mp3-tekniken - en utmaning för skivindustrin*. Institutet För Immaterialrätt och Marknadsrätt vid Stockholms Universitet, Stockholm.
- Apple, 2005. *iTunes*. Hämtad 2005-04-20 från <http://www.apple.com/itunes/store/>
- Bratt M & Eliason P, 2004. *Fildelning & Piratkopiering – Vad säger lagen om detta?* Hämtad 2005-05-06 från http://www.informatik.gu.se/~klang/htu/itratt_vt04/bratt_eliasson.pdf
- BSA, 2005. *One third of all software in use still pirated, major study finds*. Hämtad 2005-05-18 från <http://www.bsa.org/usa/press/newsreleases/Global-Piracy-Study-05-18-2005.cfm>
- CDON.com, 2005. *Downloads*. Hämtad 2005-05-31 från http://www.cdon.com/main.phtml?navroot=902&nav=10900&nav_genre=10900
- Choi S-K, 2001. *Piratkopiering eller privatkopiering, Del B: Spridning av piratkopierad film*. Institutet För Immaterialrätt och Marknadsrätt vid Stockholms Universitet, Stockholm.
- Claeson K, 2002. *Film på nätet*. Hämtad 13 mars 2005 från <http://www.juridicum.su.se/IRI/karc/snabbnyheter/filmpanatet.htm>
- CSN, 2005. *Studiemedel*. Hämtad 2005-03-18 från <http://www.csn.se/Avdelningar/Studerande/HogskolaOchUniversitet/Studie-medel>
- Davén C, 2005. *Anonyma P2P nätverk i framtiden*. Hämtad 2005-05-04 från <http://www.daven.se/BLOGG/42473328b8500ed0>
- Debatt, 2005. *Piratkopiering (15 Mars, 2005)*. SVT, Stockholm.
- Edgar J, 2005. *"Jaga inte tonåringar"*. Hämtad 2005-05-06 från <http://www.aftonbladet.se/vss/it/story/0,2789,618166,00.html>
- Esaiasson P m. fl. 2003. *Metodpraktikan*. Norstedts, Stockholm
- Fleishcer R, 2005. *Varför den skärpta upphovsrättslagen är en dum idé*. Hämtad 2005-06-12 från <http://www.piratbyran.org/?view=articles&id=96>
- Försäkringskassan, 2005. *Allmänt om barnbidrag*. Hämtad 2005-03-18 från <http://www.forsakringskassan.se/omfk/analys/barnfamilj/barnbidrag/#storlek>
- Ginza, 2005. *Musik och film*. Hämtad 2005-03-17 från <http://www.ginza.se>
- Goldkuhl G, 1998. *Kunskapande*. Linköping: Inst. för datavetenskap

- Google.se (1). *Sökord: Mp3, ACC, Xvid, OGG, Divx.* Hämtad 2005-05-26 från <http://www.google.se/search?hl=sv&q=Mp3%2C+ACC%2C+Xvid%2C+OGG%2C+Divx&meta=>
- Google.se (2). *Sökord: Mp3, ACC, Xvid, OGG, Divx, Piracy.* Hämtad 2005-05-26 från <http://www.google.se/search?hl=sv&q=Mp3%2C+ACC%2C+Xvid%2C+OGG%2C+Divx%2C+Piracy&meta=>
- Google.se (3). *Sökord: Mp3, piratkopiering, bredband, kopieringskydd, upphovsrätt.* Hämtad 2005-05-26 från <http://www.google.se/search?hl=sv&q=Mp3%2C+piratkopiering%2C+bredband%2C+kopieringskydd%2C+upphovsr%C3%A4tt&btnG=S%C3%B6k&meta=>
- Google.se (4). *Sökord: Mp3, piracy, broadband, copy protection, copyright.* Hämtad 2005-05-26 från <http://www.google.se/search?hl=sv&q=Mp3%2C+piracy%2C+broadband%2C+copy+protection%2C+copyright&btnG=S%C3%B6k&meta=>
- Helsingborgs dagblad, 2005-03-04. *Halv reträtt.*
- Hermerén G, 2005. *Nationalencyklopedin: Objektivitet.* Hämtad 2005-05-19 från http://www.nationalencyklopedin.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=274269
- IDG, 2005. *Jens of Sweden petad från förstaplatsen av Creative.* Hämtad 2005-03-10 från http://www.idg.se/ArticlePages/200503/01/20050301095730_ITB/20050301095730_ITB.dbp.asp
- Informa media, 2003. *Bredband öppnar för ökad piratkopiering.* Hämtad 2005-03-15 från <http://di.se/Nyheter/?page=http%3a%2f%2fdi.se%2fAvdelningar%2fArtikel.aspx%3fO%3dIndex%26ArticleId%3d2003%5c09%5c22%5c87502>
- inWarehouse.se, 2005. *DVD-brännare.* Hämtad 2005-05-24 från <http://www.inwarehouse.se/hemma/default.aspx?node=107&category=ALAC>
- Julia (1). *Sökord: piratkopiering, kopieringskydd, upphovsrätt.* Hämtad 2005-05-26 från http://193.10.208.70/F/HPR4JMBA8G99HE1YE6PNA9GQ8L8F5MY2E1US3FM8ACJPXUJGGE-03890?func=find-b&request=piratkopiering+upphovsr%C3%A4tt&find_code=WRD&adjacent=N&x=25&y=5
- Julia (2). *Sökord: piracy, copy protection, copyright.* Hämtad 2005-05-26 från http://193.10.208.70/F/HPR4JMBA8G99HE1YE6PNA9GQ8L8F5MY2E1US3FM8ACJPXUJGGE-01991?func=find-b&request=piracy+copyright&find_code=WRD&adjacent=N
- Karlsson J, 2005. *Tankar angående film på Internet*
- Konsumentverket, 2005. *Budgetkalkylen.* Hämtad 2005-04-01 från <http://www.budgetkalkylen.konsumentverket.se/>
- Lundahl U & Skärvad P, 1999. *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer.* Lund: Studentlitteratur

- Långström R, 2005. *PCHemma nr 2 2005, Gammal lag i nya kläder*. Åbo: Hansaprint AB
- Movielink.com, 2005. *Filmer på nätet*. Hämtad 2005-04-28 från <http://www.movielink.com>
- Myers D G, 2002. *Social Psychology (7th Edition)*. New York: McGraw-Hill (International Edition).
- Nationalencyklopedin, 2005. *Piratkopiering*. Hämtad 2005-03-15 från http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=283755
- Nationalencyklopedin-2, 2005. *Validitet*. Hämtad 2005-05-20 från http://www.nationalencyklopedin.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=338295
- National research council, 2000. *The digital dilemma: Intellectual property in the information age*. National academy of science, Washington.
- Ninni R, 2003. *Pirat- eller privatkopiering? Upphovsrättsliga problem med p2p-nätverkens musikfiler*. Uppsala Universitet, Uppsala.
- Näslund J. *Hur fungerar V.90 modem?* Hämtad 2005-03-15 från <http://www.communica.se/kunskapsbank/v90modem.htm>
- Olsson J, 2004. *DVD-brännare. Köpvärda med*. Hämtad 2005-03-15 från http://www.allamedia.com/artiklar/artikel_281.shtml
- Patrick L, 2005. *Copyright Laws of the Technology Age: The Issue of Piracy*. Hämtad 2005-05-26 från <http://www.englishdiscourse.org/edc.2.1patrick.html>
- Post & Telestyrelsen (2005). *IT, BREDBAND/ADSL*. Hämtad 2005-03-09 från <http://www.pts.se/Sidor/sida.asp?SectionId=834>
- Post & Telestyrelsen(2) (2004). *Bredband i Sverige 2004*. Hämtad 2005-05-26 från http://www.pts.se/Archive/Documents/SE/Bredband_i_Sverige_2004.pdf
- René I & Kjellberg B & Von Sydow H, 2005. *Upphovsrättsligt skydd, punkt 6 (m)*. Hämtad 2005-05-22 från http://www.riksdagen.se/debatt/bet_yttr/dok.asp?dok_id=GS01LU7
- Searchenginewatch.com, 2005. *Nielsen NetRatings Search Engine Ratings*. Hämtad 2005-05-26 från <http://searchenginewatch.com/reports/article.php/2156451>
- Svenska Filminstitutet, 2005. *SF Anytime*. Hämtad 2005-04-05 från <http://www.sf-anytime.com>
- Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet i samverkan, 2005. *Vad är Bredband?* Hämtad 2005-03-09 från <http://www.lf.svekom.se/artikel.asp?A=1258&C=723>
- Wang W, 2004. *Steal This File Sharing Book: What they won't tell you about file sharing*. San Francisco, No starch press inc. Hämtad 2005-03-14 från <http://site.ebrary.com/lib/jonhh/Doc?id=10069080&page=4>

Bilaga 1 - Enkät

Enkät angående användning av samt syn på upphovsskyddat material

Denna enkät kommer att ligga till grund för en KANDIDAT uppsats vid Internationella handelshögskolan i Jönköping, VT 2005.

Bakgrund

Vänligen **ringa** in det alternativ som stämmer in på dig.

Kön? Man Kvinna

Ålder? 13-15 16-18 19-22 23-25 26-30

Vänligen **krysa** för den ruta som stämmer överens bäst, alternativt skriv egen kommentar vid ”Annat”. OBS, enkäten är anonym.

Fakta frågor

Känner du till vilka lagar som gäller angående piratkopiering?

Ja Nej

Vad säger lagen om piratkopiering?

Vilka straff finns om man bryter mot dessa lagar?

Frågor

1. *Använder du Upphovsskyddat (piratkopierat) material så som filmer, musik?*

Ja (fortsätt till fråga 2) Nej (fortsätt till fråga 5)

2. *Vilken är anledningen till att du använder upphovsskyddat material så som filmer, musik?*

Tillgänglighet (Få tillgång till filmer och musik innan de släpps i affärer/biografer etc)

Priset (billigare eller gratis att ladda hem material än att köpa)

Provlyssna/titta på musik/film innan köp

Upptäcka för mig okända artister och filmer

Annat.....

3. Vad får du det upphovsskyddade materialet ifrån?

- Fildelningsnätverk (DC++, Bittorrent, KaZaA)
- Kopierar själv (t ex hyr en film och kopierar)
- Kompisar (har vänner/bekanta som förser mig med piratkopior)
- Köper från piratkopierare
- Annat.....

4. Vad skulle få dig att sluta använda upphovsskyddat material så som filmer, musik?

- Billigare priser
- Bättre tillgänglighet (laglig musik/film via nätet osv.)
- Inget (skulle fortsätta ändå)
- Annat.....

Tack för din medverkan!

5. Varför använder du inte upphovsskyddat material?

- Ingen möjlighet att använda upphovsskyddat material (saknar utrustning, kunskap etc.)
- Etiska/Moraliska aspekter (Tycker att det är fel att använda piratkopior)
- Annat.....

Tack för din medverkan!

Bilaga 2 – Diagram från sammanställning av enkät

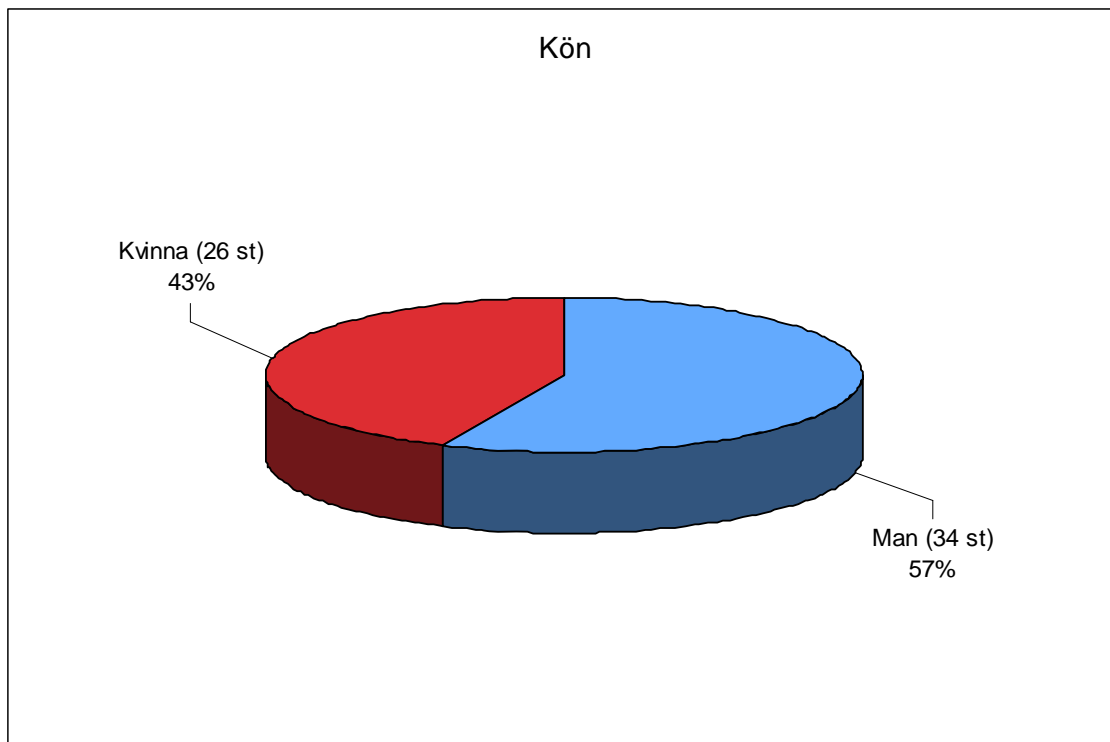

Diagram 1 Kön

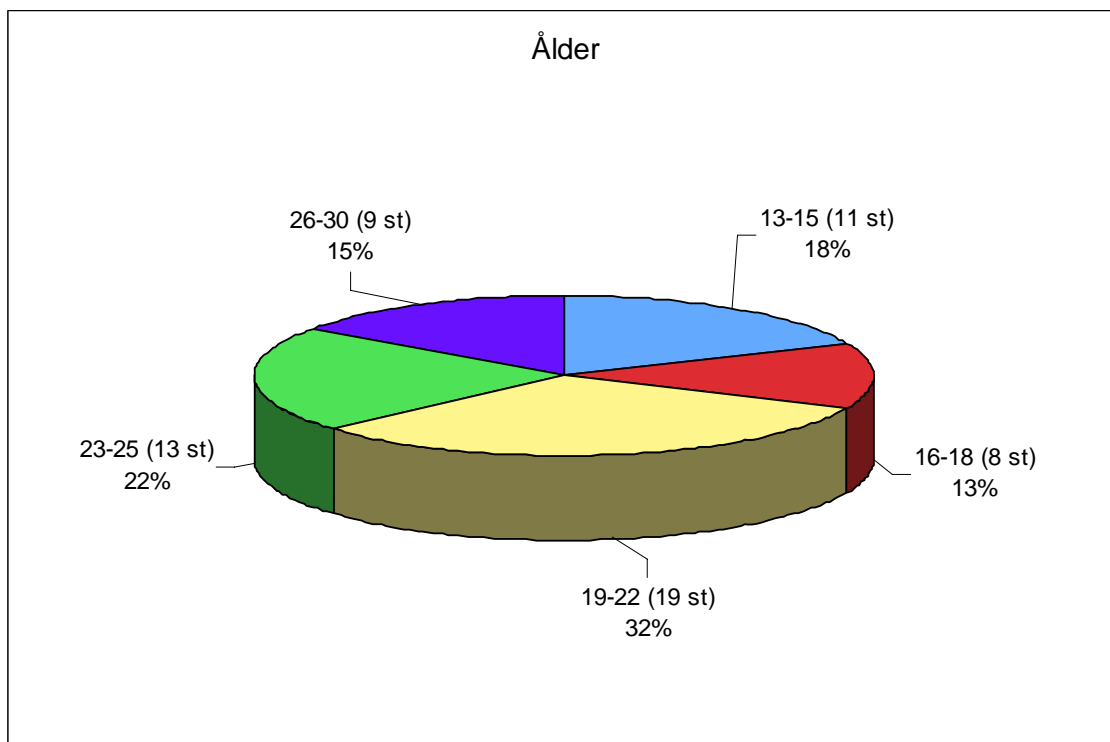

Diagram 2 Ålder

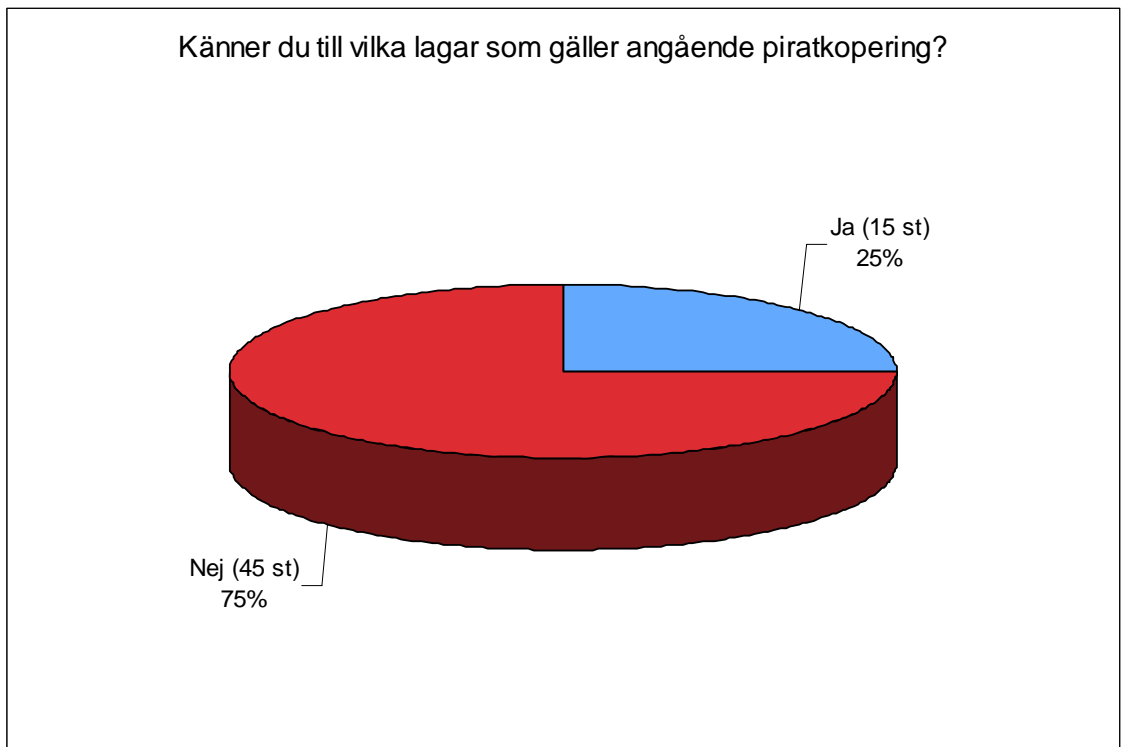

Diagram 3 Lag medvetenhet

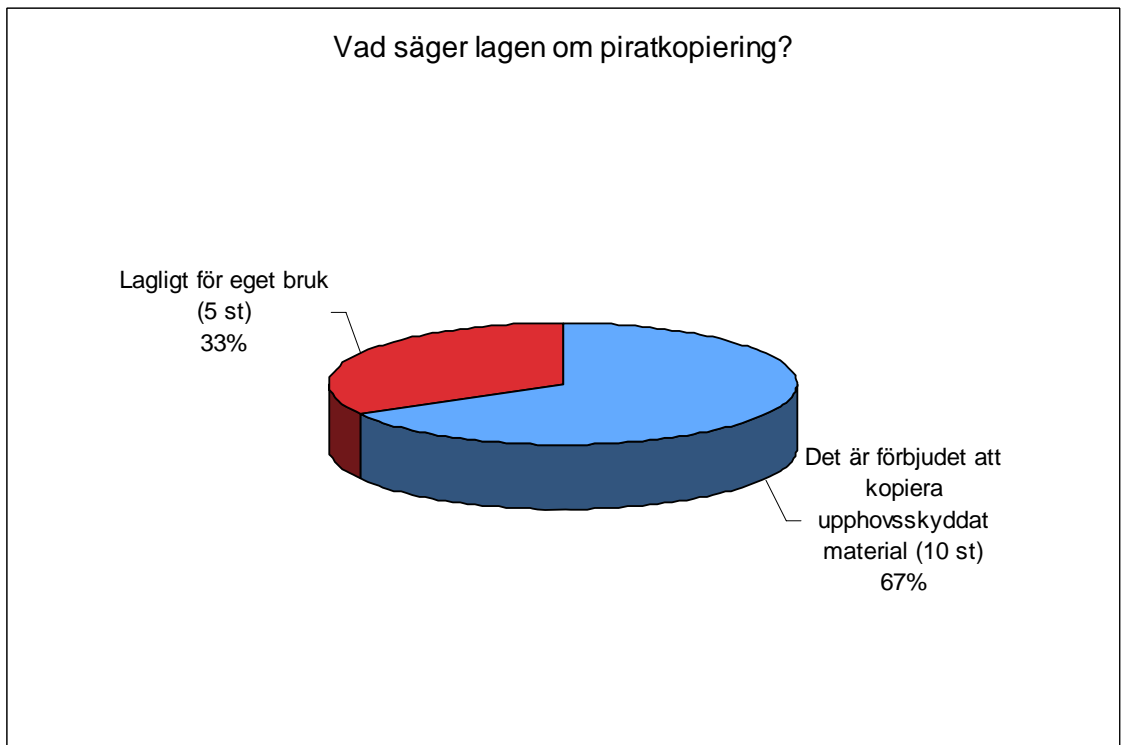

Diagram 4 Vad säger lagen?

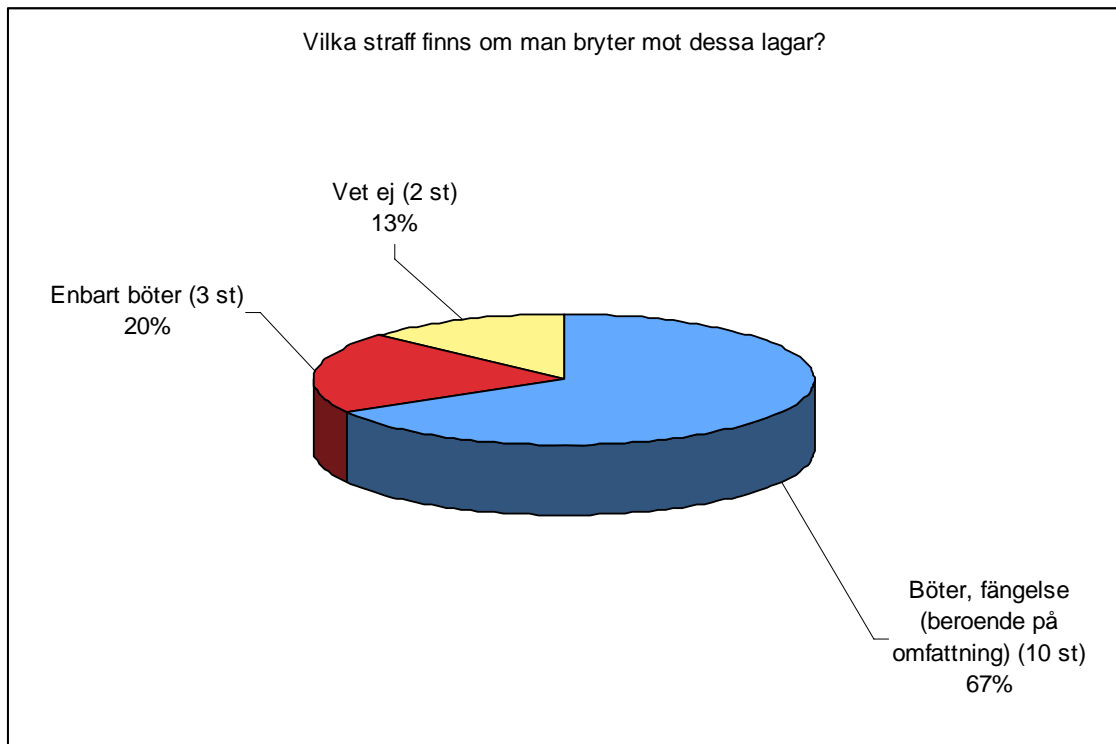

Diagram 5 Straff

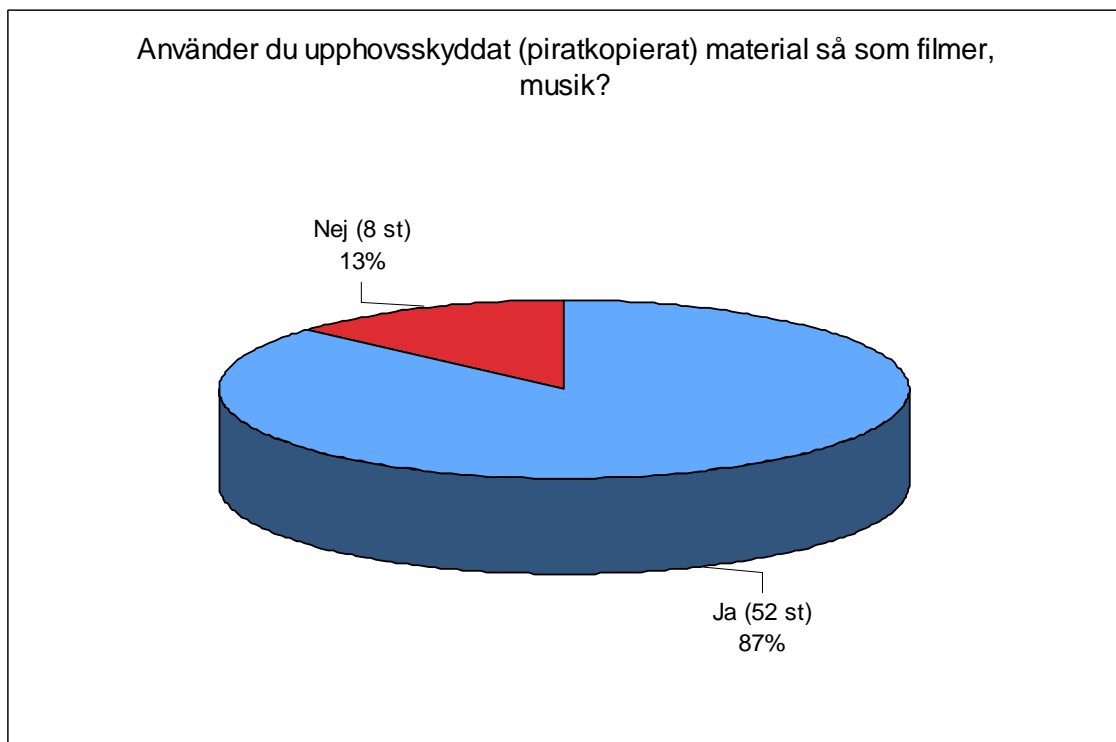

Diagram 6 Användning av upphovsskyddat material

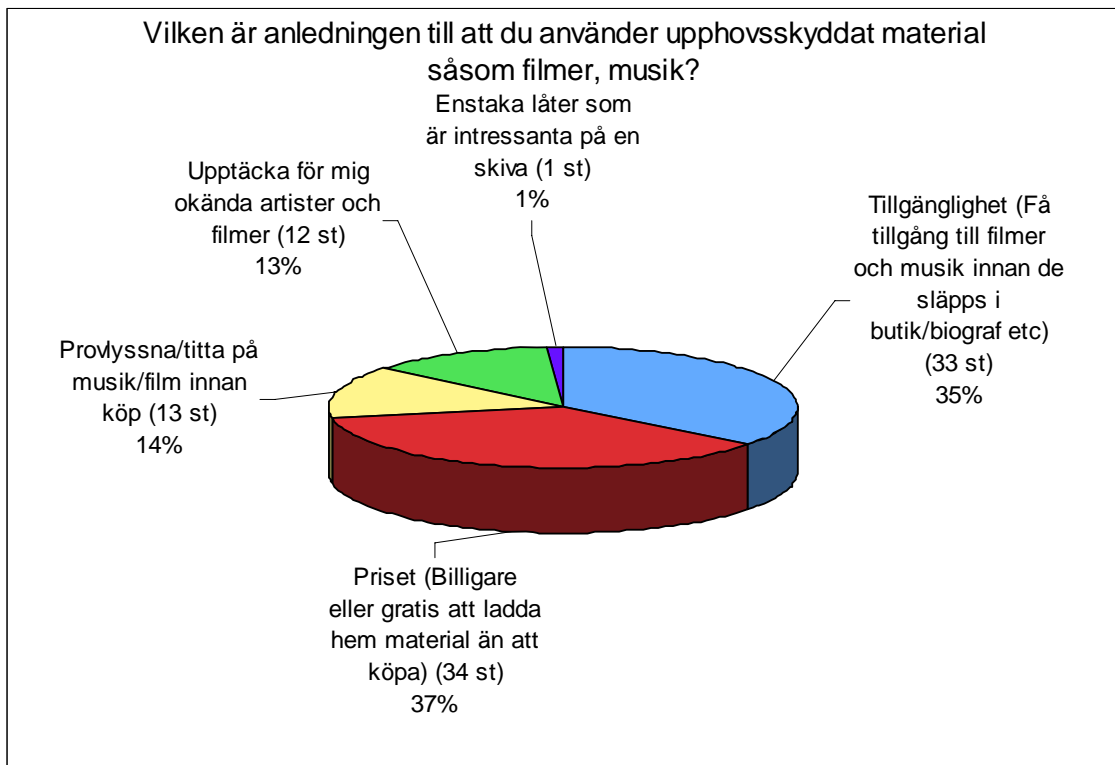

Diagram 7 Anledning till användning av upphovsskyddat material

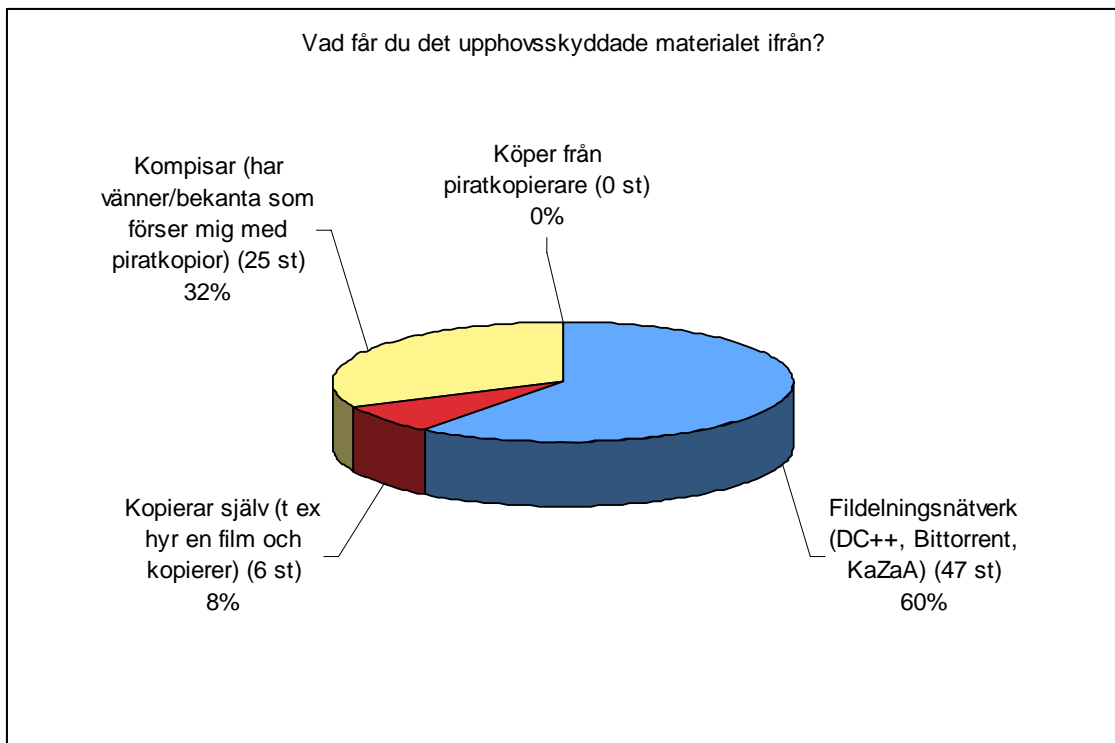

Diagram 8 Källa för tillgång till upphovsskyddat material

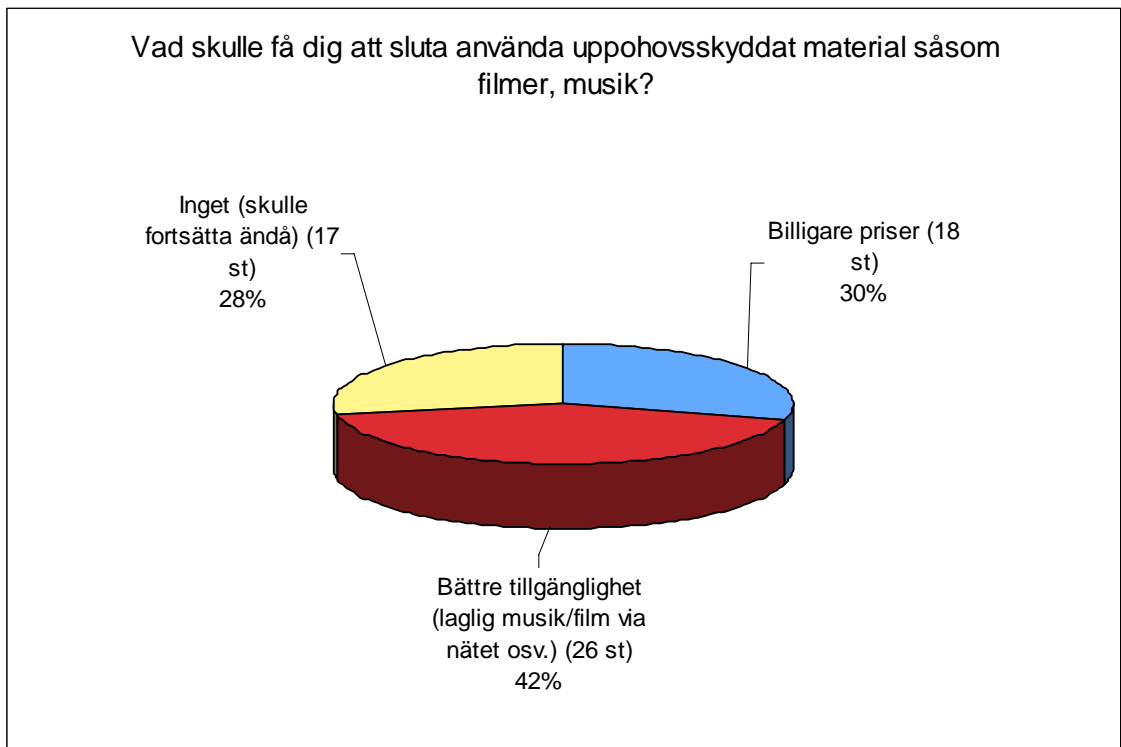

Diagram 9 Anledning till att sluta

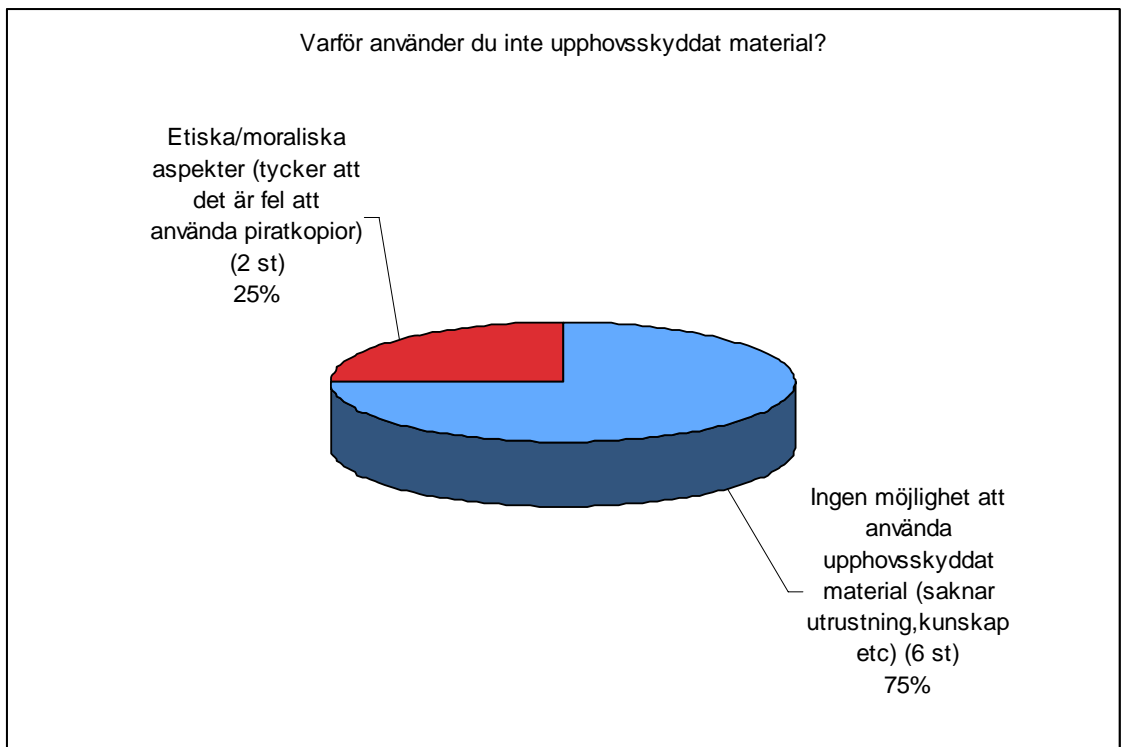

Diagram 10 Använder inte upphovsskyddat material